

οίους δὲ σταδίων, φασί, Λήμνου ἀπέχων ὁ Ἄθως, ὅμως διακρίνει αὐτὴν. Ὄθεν καὶ παροιμία, ἐπὶ τῶν ἐχόντων καὶ πόρρωθεν ἐφικνεῖσθαι ἢ καθικνεῖσθαι τῶν ταπεινότερων δι' ὑπεροχὴν τινα. Ἐπει καὶ ὁ Ἄθως ὑψηλότερος ὢν, εἶχεν ἐν καιρῷ περὶ δειλὴν θιαν ἀποτελεῖν ἱκνουμένην ἕως καὶ εἰς ἀγαλμα Λημνίας βοῆς. Διοκλῆ δὲ φασί τὰ θηγίον ἀρχιτέκτονα ἐπαγγεῖλαισθαι Ἀλεξάνδρῳ διαγλύψαι τὸν Ἄθω τοῦτον καὶ κατασκευάσαι ἀνδριάντα αὐτοῦ, θατέρα μὲν χειρὶ μυριάνδρον πόλιν κατέχοντα, θατέρα δὲ ποταμὸν προϊέμενον, καὶ δοκεῖν τοῖς παραπλεύουσιν ὅτι σπένδει. Τὸ δὲ Ἄθω, προπαροξύνουσιν οἱ παλαιοὶ, τὸν φυσικὸν τόνον φυλάττοντες, γέγονε γὰρ ἐκ τοῦ Ἄθω, πλεονάσαντος τοῦ ἐν τῇ παραληγούσῃ οἱ μικροῦ, ὡς καὶ ἐν τῷ φῶς φῶας, καὶ κῶς κῶας, καὶ ἔστι πῶς ἀττικὴ καὶ ἡ τοῦ Ἄθω προπαροξυτόνους. Ἄθηναίῳ γὰρ ἐν πολλοῖς οἰκουσὶ μετατιθέσθαι ὑποδιδάσκειν τὰς τῶν εὐθειῶν ὀξείας.

Αἰόχλου Ἀγαμέμνων.

Ἰδὸν μὲν πρὸς Ἐρμαῖον λέπας Λήμνου, μέγαν δὲ φανὸν ἐκ νήσου τρίτον Ἄθωων αἰπὸς Ζανὸς ἐξεδέξατο.

Ἡρόδοτος.

Βιβλ. VI. § 81. Τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων

ἔθνεα πάντα σφί ἦν ἴδω ὑποχείρια γεγονότα· ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρὸν ἐκομίζοντο ἄρχοντες Ἀκάνθου, οἱ δὲ Ἀκάνθου ὀρῶμενοι τὸν Ἄθωνα περιεβαλλόντες ἐπιπέδον δὲ σφί περιπλεύουσα βοῆς ἀνεμὸς μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιστάει πλῆθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθω, λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρεῖσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ οὗτο μυριάδας ἀνθρώπων ὥστε γὰρ θηρωδέστατης εὐσῆς τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθω, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθειρόντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀμασσομένοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἐπιτέτατο κατὰ τοῦτο διεφθειρόντο, οἱ δὲ ῥίγει τὸ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἐπρησσε, Μαρδόνιος δὲ καὶ τῷ περὶ στρατοπέδου ἐν Μακεδονίᾳ νηυσὶς Βρύγοι Θηρίκας ἐπεχείρησαν, καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσιν ὃν Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτοὶ τραυματίζουσι· οὐ μὲν οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διεψύχον πρὸς Ἡερσῶν· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἐπαγέσθη ἐκ τῶν χωρῶν τούτων Μαρδόνιος, ποιητὴ σφῶας ὑποχειρίους ἐποίησατο· τούτους μὲντοι καταστρεφόμενος ἀπῆγε τὴν στρατὴν ὀπίσω, ὅτε τῷ περὶ τῷ προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθω. Οὗτος μὲν νῦν ὁ στόλος αἰσθῶς ἀγανισόμενος ἀπαλλάχθη· ἐς τὴν Ἀσπίον ἰτὸ νηαζέσσοπ ἔσθραβη ἰσθμῶν.

§ 84. Ἄμα δὲ βουλόμενος Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσεως καταστρεφῆσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δότας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ· Μαρδόνιον μὲν διὰ θαλάσσης πρῆξαντο τῷ στόλῳ παραλαβὴ τῆς στρατηγίας, ἀλλὰ σφῶν δὲ στρατηγὸς ἀποδέξας ἀπέστειλε . . . ἐσβαλόμενοι δὲ τοῖς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πρῶτον στρατὸν ἐπιβάσαντες

ἐς τὰς νέας ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρὸν εἶχον τὰς νέας τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θηρικής, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὀρῶμενοι παρὰ τῆ Ἰκάριον καὶ διὰ νήσων τὸν πλῆθος ἐποιεῖντο, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖν, δείδαντες μάλιστα τὸν περιπλοῦν τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ πρότερον εἶσι ποιούμενοι ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπτασαν.

Βιβλ. VII. §. 22. Καὶ τοῦτο μὲν, ὡς προσπταίσαντων τῶν πρώτων περιπλεόντων περὶ τὸν Ἄθω, προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κού μάλιστα ἐς τὸν Ἄθω. Ἐν γὰρ Ἑλαιῦντι τῆς Χερσονήσου ὄρῳ μὲν τριήρεις, ἐνθεῦτεν δὲ ὀρῶμενοι ὄρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντοδαποὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφῆϊτων ὄρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθω κατοικημένοι. Βουδάρος δὲ ὁ Μεγαβόρου καὶ Ἀρταχάϊς ὁ Ἀρταίου ἀνδρες Πέρσαι ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου· ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῶκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτῇ ἐς τὴν ἡπειρὸν τὸ οὖρος, χερσονησοειδὲς τὲ ἐστὶ καὶ ἰσθμὸς ὡς δωδέκα σταδίων· πεδῖον δὲ τοῦτο καὶ κολῶνοι οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης· ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτῇ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλάς οἰκνται· αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἐσὼ δὲ τοῦ Ἄθω οἰκνμναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτικας ἀντι ἡπειρωτῶν ὄρυντο ποιεῖν· εἰσὶν αἶδε, Δίον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόφρον, Θύσσοσ, Κλεωναί· πόλιες μὲν αὐται, αἱ τὸν Ἄθω νέμονται, ὄρυσσον δὲ ὄδε· δασάμενοι τὸν χώρον οἱ βέρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν ὀκνοῖντενὲς ποιούσαντες, εἰεῖτε ἐγίνετο βαθεῖα ἢ διώρυξ, οἱ μὲν κατώτατα ἐστωότες ὄρυσσον, ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὸν ἀεὶ ἐξορυσσομένον χῶρον ἀλλοιοὶ κατύπερθε ἐστωσὶ ἐπὶ βάρων, οἱ δ' αὐ ἐκδεκόμενοι ἐτέροισιν ἕως ἀπικόντο· ἐς τοὺς ἀνωτάτω, οὗτοι δὲ ἐξεφόρεον τε καὶ ἐξεβαλλον.

§. 122. Ὁ μὲν νῦν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπειθῆ ὑπὸ Εὐρῆω καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα καὶ ἐν τῷ Ἄθω γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον, ἐν τῷ Ἄσθω τε πόλις καὶ Πιλωρὸς καὶ Σίγγος καὶ Σάρτη οἰκνται, ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολίων στρατὴν παρέλαβε, ἔπλεε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον, κήπτων δὲ Ἀμπελὸν καὶ Τορωναῖον ἄκρην παρεμείβετο Ἑλληνας τὰς δὲ πόλεις, Τορώνην, Γαληθῖον, Σερμύλν, Μικύθεραν, Ὀλυνθον.

§. 124. Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αἰτοῦ περὶ Ἄξιον ποταμὸν καὶ πόλιν Θέρμην, καὶ τὰς μεταξὺ πόλεις τούτων περιμένων βασιλεῖα ἐστρατοπέδευετο, Εὐρῆης δὲ καὶ ὁ πρῶτος στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου τὴν μεσόγαιαν τήμων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικεῖσθαι.

Θουκυδίδης.

Βιβλ. VI. §. 81. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θερεὶ εὐθεῖ οὐ Βρασιδάς ἐχὼν καὶ Χαλκιδεῖας ἐπὶ Ἀκάνθον τὴν Ἀνδριαν ἀποκίαν ἀγῶν πρὸς τὸν γῆντο ἐστράτευσεν.

§. 109. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τε τὰ μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἄθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἐλόντες ἐς ἐσθῶς, καὶ Βρασιδάς μετὰ τὴν Ἀμφιπό-

λεως ἄλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν Ἀνδρίων ἀποικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θυσσὸν καὶ Κλεωνάς καὶ Ἀκροθώους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δίον· αἱ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων, καὶ τι καὶ Χαλκιδικῶν ἐν βραχύ, τὸ δὲ πλείστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λημνῶν ποτε καὶ Ἀθῆνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων καὶ Βισαλτικῶν καὶ Κρηστώνικῶν καὶ Ἠδῶνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολιόμενα οἰκοῦσι, καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασίδα, Σάνη δὲ καὶ Δίον ἀντέστη, καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἔδῃον.

Β162. V. §. 2. Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν.

§. 3. Ὁ Κλέων φυλακὴν καταστυνόμενος τῆς Τωρώνης ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθων ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

§. 18. Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε. . . Τὰς πόλεις φεροῦσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου, αὐτόνομους εἶναι· ὄπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. Εἰσὶ δὲ Ἀργίλος, Στάγειρος, Ἀκανθος, Σκόλος, Ὀλυθος, Σπάρταλος. . . Μικκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Συγγαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἐαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. (Ὅταν ἀφθνήλευθερά ἢ Σάνη καὶ Δίος, ὡς ἢ Ὀλυθος καὶ Ἀκωνθος, ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου ὀρισθέντος φόρου).

§. 35. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θυσσὸν τὴν ἐν τῷ Ἄθω Ἀκτῇ Διῆς εἶλον, Ἀθηναίων οὐσᾶν ξύμμαχον.

§. 82. Διῆς τε οἱ ἐν Ἄθω ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδᾶς.

Σοφοκλέους ἀποδόματα.

[384] Θρηῖσσαν σκοπιὰν Ζηνὸς Ἀθφου.

[721] Ἄθως καλύψει πλευρὸ Λημνίας βοός.

ἢ : Ἄθως σκαίξει νότα Λημνίας βοός.

8.

Ὁμήρου Ὕμνοι εἰς Ἀπόλλωνα.

Θρηῖκος τ' Ἄθως, καὶ Πηλίου ἄκρα Κάρνα.

9.

Πλάτωνος Νόμοι, Γ'.

Προϊόντος τοῦ χρόνου Λαρεῖος μὲν τεθνάει ἐλέχθη, νέος δὲ καὶ σφοδρὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ παρειληφέναι τὴν ἀρχὴν καὶ οὐδαμῶς ἀφίστασθαι τῆς ὀρυκῆς. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πᾶν τοῦτο φόντο ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς παρασκευάζεσθαι διὰ τὸ Μαγαθῶνι γεγόμενον, καὶ ἀκούοντες Ἄθω τε διορυσσόμενον καὶ Ἑλλήσποντον ζευγνύμενον καὶ τὸ τῶν νεῶν πλῆθος ἠγῶσαντο οὔτε κατὰ γῆν σφῆδαν εἶναι σωτηρίαν, οὔτε κατὰ θάλατταν.

(Ἀκολουθεῖ).

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Ὁ κ. Max Nordau

Ὁ κ. Lombroso συντελοῦσαν εἰς πρόσθον θεωρεῖ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐκφυλισμένων, ὃν ἡ ἀσθένεια οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὅ, τι μεγαλοφυῶν ὀνομάζομεν. Ἐνταῦθα ὁ κ. Nordau δὲν φαίνεται ἀκολουθῶν τὸν διδάσκαλόν αὐτοῦ· δι' αὐτὸν πᾶσα νοσογόνος κατάστασις, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦ, ἀποδίδει βλαβερὰ, ἀνάγκη δὲ νὰ ἐργασθῶμεν, ὥπως θεραπεύσωμεν τὴν ἀνθρωπότητα. Διὰ τίνων μέσων; ὁ κ. Nordau διωπᾷ.

Ἄφθῳ ὑπέδειξε τὸν κίνδυνον, ὃν βιβλία, ὡς τὰ τοῦ Nietzsche, παρουσιάζουσι, προσθέτει ὅτι ἡ κοινωνία ὀφείλει νὰ ἐκβάλλῃ τῶν κόλπων αὐτῆς συγγραφεῖς ὡς αὐτὸν, νὰ στέλλῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐρημίαν, ἐὰν δ' ἐπανέλθωσιν, οἰκτρῶς νὰ φονεύῃ αὐτούς. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὁ κ. Nordau ἀπλῶς ζωηρὰν ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῆ εἰκόνα — προφανὲς τοῦτο — ἅτε γινώσκων ὅτι ὁ φιλόσοφος Nietzsche, καίπερ ἐξεληθὼν τοῦ νοσοκομείου, ἐνθα ἐπὶ τινα χρόνον ἐνεκλείσθη, ἀνίκανός ἐστι πρὸς τὸ σκέπτεσθαι καὶ συγγράφειν. Τὰ βιβλία αὐτοῦ λοιπὸν πρέπει νὰ καταστραφῶσιν. Ἀλλὰ πῶς; Ἐπειδὴ ὁ κ. Nordau δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς κυβερνήσεις, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ χεῖρα βοηθεῖσθαι παρὰ τῶν δικαστηρίων, ἄπερ ἀνίσχυρα διακρύψουσι, ἐξαιρεῖ τὴν σύστασιν ἑταιριῶν κατὰ τῆς νοσογόνου τέχνης, ἢ ὅλας ἀπλῶς κατὰ τῆς τέχνης, ἀναλόγων πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Berganger ὑποδειχθείσας, ὥπως θέσωσι φραγμὸν εἰς τὴν προβαίνουσαν ἀκολασίαν, καθότι ἡ συμμαχία αὐτῆ τῶν ἰατρῶν τοῦ νοῦ περιφρονητικῶς καὶ ἐδδικτικῶς θὰ ἐποιεῖτο λόγαν περὶ τῶν συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν. Πῶς δὲ δικαίως ἠθέλει γινῆναι περιφρονησις καὶ ἐδδικσις αὐτῶν, ὁ κ. Nordau ὀποθεύει νὰ εἰπῃ. Ἄν δὲ ἐπὶ παραδειγματι χειροῦργός τις τοῦ νοῦ ἐφόνευε τὸν Ibsen, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι δικαστῶν τῶν αὐτοῦ δραμάτων ἐξελέσθη νέας νοσογόνους τῆ κοινωνία ἀρχάς, ὁ κ. Nordau θὰ εὐρασκεν νόμιμον τὴν πρᾶξιν ταύτην, ὡς εὐρασκεῖ νόμιμον τὴν πρᾶξιν χειροῦργου ἀποκόπτοντος σεσηπῶς μέρος τοῦ σώματος; Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ συμπέρασμα ὡς περ ἐπιθυμῆ νὰ ἐπιβάλῃ διὰ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ. Ὁ φανερόν ἐγένετο ἐκ τῶν ὀλίγων παραδειγμάτων αὐτῶν ἀνέφερον, ὁ κ. Nordau στερεῖται, ἐν τοῖς πλείστοις τοῦ αἰσθήματος τῶν ἀναφορῶν ὡς περ μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ οὐσιώδη τι εἰς ἐκείτην τῶν παρατηρήσεων ἀξίαν. Ἀλλ' ἴσως τὸ σοβαρὸν τοῦτο ἐλάττωμα ἀποτελεῖ τὴν μεγίστην ἀξίαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. (Ἡ ἐπιστήμη τῶν νευρικών ἀσθενειῶν λίαν ἐστὶ πρόσφατος ἐστὶ καὶ δὲ παρατηρήσεις, ὅσον πολλαριθμοῦ καὶ ἀνεῳχθῆναι εἰς τὴν ἐλαττωχιστά, καὶ μάλιστα ν' ἀποδείξωσιν ὅτι οὐδαμῶς πρόωρον τὸ νὰ θέλωμεν τὴν εἰσαγάγῃ σειρὰν ἀσθενειῶν τοῦτοῦ ἑσθμαγικῆς μεταξὺ τῶν ἀσθενειῶν τούτων καὶ τῶν νοσηζομένων στιγματώων ἀναλόγων πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν πινῶν τῶν ἀσθενειῶν ὡς παρέχουσι τὰ ἔργα τῶν πλείστων τῶν νεωτέρων

καλλιτεχνῶν. Ὅτι πνεύματα δίκαια, ὀξυδερκῆ καὶ ἐμβριθῆ ἀναζητοῦσιν ἂν ἀληθῶς ἴναι δυνατόν νὰ καταστήσωσι τινὰς τῶν σχεδῶν τούτων, τοῦτο ἐστὶ ἔργον ἐκτάκτου λεπτότητος, μακρότατον ἔργον ἐξ οὗ ἐλάχιστον φῶς δύναται νὰ προέλθῃ. Ὁ κ. Nordau προβαίνει εἰς τὴν ἀνέλιξιν τοῦ ἔργου, δὲν ἠθέλην ἴσως τολμᾶσαι νὰ διακυνδινεύσῃ ὡς ὑπόθεσιν ἐκεῖνο ὅπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ἐκφέρει ὡς νόμον ὃν προέθετο νὰ ἀποδείξῃ ἀσφαλῆ. Θὰ ἦτο δὲ ἄδικον, καθότι, ἐὰν κυρίως σκοπὸς καὶ ἀξία τῶν πλειόνων παρατηρήσεων οὐδαμῶς ἐπιτρέπουσι ἡμῖν ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ πᾶσαν ἄλλην ἀξίαν ἢ τὴν τῆς καλῆς σατειρας μετὰ ζωηρότητος καὶ δριμύτητος γεγραμμένης, τοῦλάχιστον τὸ ὄφελος αὐτό, ἢ ἀφθονία τῶν ἀποδείξεων, ἢ σαφήνεια, ἢ λογικὴ καὶ ἢ ἀρκούντως φαινομενικὴ τινῶν τῶν ἀποδείξεων τοῦ δικαιοσύνη, πάντα ταῦτα ἰσχυρῶς ἐπισύρουσι τὴν προσοχὴν ἐπὶ ὑποθέσεως εἰς ἄκρον παραδόξου, ἢν βραδύτερον σοφοὶ διὰ δεξιωτέρου καὶ διορατικωτέρου περρικρισμένοι πνεύματος, μέλλουσι νὰ ἐπαληθεύσωσι.

Ἀδύνατον ν' ἀναλύσω ἐνταῦθα τὰς 90 σελίδας, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ κριτικὴ τοῦ Nordau. Ἐξ ἄλλου δὲν ἀμφισβᾶλλω ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο, ἐν ᾧ ἡ φιλολογία ὑψηλὴν κατέχει θέσιν, θέλει προσδεχῶς μεταφρασθῆ, εἰμὶ δὲ πεπεισμένος ὅτι τὴν ζωηροτέραν θέλει ἐξεγείρει περιέργειαν, τόσον διὰ τὰ αἷτια, τοῦτέστι τὴν θεμελιώδη ἰδέαν καὶ τὴν ζωηρότητα τῆς κριτικῆς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀναμφισβήτητον ὠφελιμότητα, δι' ἣν θὰ τεθῆ ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν κριτικὴν, ἥτις θὰ εἶρη ἐκεῖ ἐπιμελέστατα πολλὰ καὶ ποικίλα νὰ εἴπῃ.

Θ' ἀρκεσθῶ λοιπὸν νὰ διαγράψω τὸ σχέδιον τοῦ ἔργου. Διαιρεῖται εἰς 5 μέρη, ὧν τὸ πρῶτον ἐπιγραφόμενον «fin de siècle» εἶναι μελέτη οὐχὶ περὶ τῶν καλλιτεχνῶν αὐτῶν, ἀλλ' περὶ τοῦ δημοσίου, τοῦ ἀποδεχομένου τὰς ἰδέας αὐτῶν καὶ τιμῶντος αὐτοῦς. Μόνη ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ α'. κεφαλαίου «τὸ λυκόφωσ τῶν λαῶν» δεικνύουσι ἅπαν τὸ μάγον τοῦ συγγραφέως. Ἐν ᾧ ἔχοντες δὲ ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐστὶ εὐσιωνιστῆς, ὅς πάντα τὰ ὑγιᾶ πνεύματα, ὡς λέγει, ἐρωτῶμεν τί ἠδύνατο νὰ γράψῃ ὁ μᾶλλον ἀπελπισ εὐσιωνιστῆς. Τὰ ἀκόλουθα κεφάλαια ἐπιγράφονται «συμπτώματα», «διάγνωσις», «αιτιολογία». Ὁ κ. Nordau ἐξ ἀρχῆς θέλει νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι ἀπέναντι αὐτοῦ ἔχει σοφὸν ἐπιστήμονα, καὶ οὐχὶ ἄπλοτον δημοσιογράφον. Τί περὶ τοῦ νεωτέρου δημοσίου σκέπτεται ἐλέχθη ἤδη κατ' αὐτὸν τοῦτο εἶνε ἄθροισμα ὑστερικῶν ἢ ἐκφυλισθέντων τὴν φύσιν, τὸ πλείστον διὰ τὰ νοσοκομεία. Ἀδύνατον ν' σημειώσω ὄνομαστὶ πάντας οὓς ὁ κ. Nordau ἐν τῷ φρενοκομείῳ ἐπιθυμῆ νὰ ἴδῃ, οὐχ ἥττον σημειώσω μὲν τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐφ' ὧν ἴδια ἐπέτεινε τὸν κριτικὸν αὐτοῦ οἴστρον!! τὸν βασιλέα Μιλάνου, τὸν Gouthe Soulard, τὸν σὶνν διπλωμάτην Teheng-kitoug, τὸν ποιητὰν χαρτυφύλακον διὰ τοῦ δόγματος τοῦ Pranzini, Ἀμερικανόν, ὅστις ἐξετέλεσε τὸ γαμήλιον ταξίδιον αὐτοῦ δι' ἄεροστάτου. Τὰ ἀκόλουθα τρίτα μέρη «μυστικισμὸς (Mysticisme), ἔγωτισμὸς (Egotisme), πραγματισμὸς (Rea-

lisme), ἀποτελοῦσι τὸ κύριον μέρος τοῦ βιβλίου. Ἐν αὐτῷ πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ ἐν τῇ τέχνῃ. Τὸ ἐπὶ τοῦ μυστικισμοῦ βιβλίον διαιρεῖται εἰς 5 κεφάλαια.

Γνωστὸν ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ, οἱ γράψαντες περὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ, ἐσημειῶσαν ὅτι ὁ μυστικισμὸς εἶνε ἐκ τῶν συχνοτέρων στιγμάτων τῆς νοσογόνου ταύτης καταστάσεως. Οἱ πλείους αὐτῶν, ἐν οἷς πρῶτος ὁ κ. Nordau συνέχεον πολλακίς τὸν μυστικισμὸν πρὸς τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα, ὅπερ ἀφαιρεῖ ἐκ τῶν παρατηρήσεων μέγα μέρος τῆς ἀξίας. Ἐν τούτοις ἅπαν τὸ κεφάλαιον τῆς ψυχολογίας τοῦ μυστικισμοῦ εἰς ἄκρον ἐστὶ περιέργου.

Ὁ κ. Nordau ὁμολογεῖ ὅτι ὁ μυστικισμὸς, ἐν ᾧ ἐξηγήθη σημασία, ἢ συνήθως ἐστὶ τοῦ πλείστου τῶν ἀνθρώπων κατάστασις. Ὁ κ. Nordau, ὅστις πρέπει νὰ ἀπελπίζηται ὅτι μόνον 900 σελίδας ἔγραψε καὶ οὕτω δὲν ἀφήκε χῶρον, ὅπως στιγματίσῃ πάντας τοὺς ἐνεστώτας καὶ παρελθόντας καλλιτέχνας, ἐπωφελεῖται μεμικρυσμένων τινῶν πρὸς τοὺς προρραφανλίτας παρομοιώσεων καὶ τῶν πολυαριθμῶν καὶ λίαν λεπτολόγων πρὸς τοὺς βλάκας παλιμπαίτας παραβολῶν, ὅπως συντόμως ποιήσῃ τὸ κατηγορητήριον αὐτῶν μεταβαίνων εἰς τοὺς ρωμαντικούς γάλλους καὶ γερμανοὺς. «Οὕτω, λέγει, αἱ θεωρεῖαι τοῦ Ruskin εἰσὶ καθαρώς φρενῆρεις.» Καὶ: «ὁ Swinburne ἀνῆκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὄλων ἐκφυλισμένων, ἐνῶ ὁ Rosseti ἀρμόζει μᾶλλον νῆ καταταχθῆ εἰς τὴν τῶν μωρῶν». Θέλετε νὰ μάθητε ἐπὶ τίνος εἶδους ἀποδείξεων στηρίζεται ἡ τελευταία αὕτη κρίσις, ἐπὶ τῆς εἰς ποιημὰ τὴ τοῦ Rosseti συγχυῖς ἐπαναληψέως τῆς ἐκφράσεως. «O ville de Troie» καὶ ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ Sollier ὅτι ἡ ταῦτολογία ἀποβαίνει ἀληθῶς κακὴ τῶν βλακῶν συνήθεια. Ἀλλὰ τότε ὁ Rosseti ἠθέλην εἰσθαι βλάξ ἢ παλιμπαίς; Βαρεῖα ἐρώτησις ἢς παραιτοῦμαι τὴν ἀπάντησιν.

Ἀπαλλάττομαι τοῦ ν' ἀναφέρω νέα τῶν παραβολῶν καὶ προσεγγίσεων παραδείγματα. Τῶν ἀγαπητῶν μας συμβολιστῶν κ. κ. Στεφάνου Mallarmé, Verlaine, Rimbaud, Moréas, Καρόλου Morice, Ἐρρίκου de Régnier, Laurent, Tailhade, René Chil, Παύλου Adam, Καρόλου Wignier, Stuart Merrill, Γουσταίου Kāhū, οὐχ ἥττον τῶν προρραφανλιτῶν ἐπιτίθεται καὶ παραβάλλει αὐτοὺς πρὸς τοὺς παραδοξοτέρους τῶν φρενοκομείων οἰκοτρόφους. Τοῖς ἀστειεύεται ἐπὶ τῷ μυστικισμῷ των διὰ τῶν ἀκολούθων φράσεων, αἵτινες ἀποκαλύπτουσι παρὰ τῷ ἐπενέσθῃ τὸν μᾶλλον ἀξιοθαύμαστον χυδαῖσμον τῆς ψυχῆς: «ὁ συμβολιστῆς, ὅστις μετὰ χειρουργικὴν ἐγχείρησιν, διὰ τῆς ἀντισηπτικῆς προφυλάσσειται ἀπὸ πάσης ἐμπυήσεως καὶ φλογώσεως, δυναμένης νὰ ἐπενέγκῃ τὸν θάνατον, ὅστις κατὰ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, τῆρχήσει διυλιστηρίων τοῦ Chamberland ἀμύγεται, ὅστις δὲν ἔχει ἢ νὰ στρέψῃ ἀφελῶς κομβίον, ὅπως πληρώσῃ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς τὸ δωμάτιόν του, ὅστις διὰ τοῦ τηλεφώνου μετὰ πῶντοῦ ὄντος διὰ μέσου ξηρῶν καὶ θαλασσῶν δύναται νὰ συνομιλήσῃ, τῆ ἐπιστήμῃ ὀφείλει πάντα ταῦτα, καὶ οὐχὶ τῇ θεολογίᾳ, εἰς ἣν θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ.»

Ὁ κ. Nordau, εἰ καὶ δὲν θέλει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς

αιρετικός, δὲν διστάζει ἐν τούτοις ν' ἀπονεύῃ ἐνίοτε δικαιοσύνην πρὸς τοὺς καλλιτέχνας. Ἐκφέρει περιφρονητικά τινα διὰ τὸν Ἰούλιον Laforgue, ἀλλ' ὡς ἀντίρροπον κηρύττει τὸν Verlaine ἀληθῆ ποιητὴν. Τοῦτο γραμμὰς τινὰς μόνον κατέχει· εὐθὺς δ' ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἔργου ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ποιητὴς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐκθαυλισμένος.

Τὸ αὐτὸ πράττει καὶ διὰ τὸν Tolstoi. Δύο γραμμὰς, διὰ νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι μέγας μυθιστοριογράφος, καὶ τεσσαράκοντα σελίδας ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἐκθαυλισμένος ὡς πάντες οἱ ἄλλοι.

«Διατί νὰ ἐρωτήσωμεν ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μας λέγει ὁ κ. Nordau, ἢ ἐρώτησις αὕτη συνεμφαίνει, τὴν πίστιν καὶ ἕνα σκοπὸν καὶ προχωρεῖ εἰς ἕνα θεὸν. Ὅθεν ἡ πίστις αὕτη εἶναι παραφροσύνη». «Ὁφείλομεν νὰ ἐρωτήσωμεν προστίθῃσι, ποῖα ἡ αἰτία τῆς ζωῆς μας? θὰ ἴδωμεν ὅτι ζῶμεν, ὡς ὑποκειμένα εἰς τὸν γενικὸν τῆς αἰτιολογίας νόμον, τὸν μηχανικὸν τοῦτον νόμον».

Ὁ κ. Nordau ταχέως κατώρθωσε νὰ λύσῃ καὶ τὰ δυσκολώτερα προβλήματα. «Τοῦντεῦθεν, ἂν τὰ ζητήματα ταῦτα σὰς ταράττωσι, μὴ σκέπτεσθε». Τί ἠθελὸν ἀποκριθῆν οἱ ἀσθενεῖς οὔτοι τῷ κ. Nordau, εἰάν ἤρνεϊτο νὰ δώσῃ αὐτοῖς τὴν μόνην ταύτην σύστασιν «θεραπεύεσθε»;

Τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης, τὸ διεγείρον αὐτὸν ἀναγκάζῃ αὐτὸν ν' ἀναγνωρίσῃ ἀξίαν τινὰ ἐν τῷ Wagner. Ὡς ζωγράφον θαυμάζει αὐτόν, καὶ μᾶλλον ζωγράφον, ὅστις ἠδύνατο νὰ γίνῃ εἰς, παραγνωρίζων τὴν μεγαλοφυίαν αὐτοῦ, μὴ ἐπεδίδοτο εἰς τὴν μουσικὴν, ἐν ἣ κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ σταδίου του ἔτι μελωδίας τινὰς μόνον παρήγαγε ἀξίας ὅπως ἐπισύρωσι τὴν κοινὴν προσοχὴν.

Παραλλήλως πρὸς τὸν Βαγνερισμὸν, ἔπονται σελίδες τινεὶ ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ ὑστερισμοῦ, ἐν ᾧ ὁ κ. Nordau λίαν δεξιῶς τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ σκόπτει.

JEAN THOREL

(Ἀκολουθεῖ). (Μετάφρασις Ι. Φ. ΜΠΟΡΝΟΖΗ).

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ.*

Λαβόντες ἀνά χειρός τὸ ὑπ' ἀριθμ. 40 φύλλον τῆς «Εβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως» τοῦ Νεολόγου ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθη ἐπικρισίς τις ὑπὸ τοῦ κ. Β. εἰς τὸ ἡμέτερον ἀρτι ἐκδοθὲν πόνημα, εὐρέθημεν διὰ μυριοστὴν φορὰν εἰς τὴν οὐχὶ εὐχάριστον ἀληθῶς θέσιν ν' ἀναγνώσωμεν καὶ πάλιν κρίσεις καὶ ἐπικρισεις.

*) Δημοσιεύομεν τὴν διατριβὴν ταύτην, ἣν ἐπεμψεν ἡμῖν ὁ κ. Ν. Παγανῆς, ἀπαντῶν εἰς ὅσα κατὰ παράκλησιν ἡμῶν ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Β. ἔγραψε περὶ τοῦ βιβλίου «Διδασκαλία τῆς καθόλου μουσικῆς τέχνης κτλ.». Τοῦτο δὲ πράττοντες ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἠναγκασθημεν ν' ἀποκόψωμεν μέρη τινὰ τῆς διατριβῆς, ὡς ἐξεργούμενα τοῦ σκοποῦ αὐτῆς καὶ ἀντικείμενα εἰς τὴν ἀρχὴν ἣν ἐτάξωμεν, ὅτι πᾶσα ἐπιστημονικὴ συζήτησις δεόν νὰ διεξάγῃται ἀπαθῶς καὶ ὡς προσήκει ἀνδράσιν ἐπιστήμοσιν. Ὁ κ. Παγανῆς, νομίζομεν, ἀπαθῶς καὶ ἀνευ ὀργῆς

λέγει ἡμῖν ὁ κ. Β. ὅτι ἐν τοῖς δεκαεῶς κεφαλαίοις τοῦ πονήματος ἡμῶν ἐπαναλαμβάνομεν λίαν στοιχειωδῶς καὶ ἐν τοῖς πλείστοις μετὰ περισσοῦς συγχύσεως καὶ ἀγνοίας ὅσα, ὡς λέγει, ἕτεροι πρὸ ἡμῶν μουσικοδιδασκαλοὶ ἐν ἰκανῇ ἐκτάσει καὶ λίαν μεθοδικῶς κατόπιν μακρᾶς καὶ βαθείας μελέτης ἐξέθεντο ἐν συγγράμμασι, καὶ μάλιστα συντελεστικώτερα τῶν ἡμετέρων συγκεχυμένων, πρὸς διδασκαλίαν τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν δυναμέθα νὰ ἐννοήσωμεν, διατί δὲν μᾶς παραπέμπει εἰς τοὺς μουσικοδιδασκάλους τούτους καὶ εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῶν, ἵνα ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς ἴδωμεν τίνες οὔτοι καὶ τίνα τὰ συγγράμματα αὐτῶν καὶ τότε καὶ τὰς αὐθεντικὰς αὐτοῦ ἀποφάνσεις ἀναγνωρίσωμεν ὁμολογήσωμεν δὲ ταύτας, οἷας αὐτὸς λέγει.

Ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐπιφορτίσωμεν τὸν κ. Β. ὅπως μᾶς παραπέμπῃ εἰς τὰ ἀνωτέρω συγγράμματα μεταδιδόντων ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς ὅσα τοιαῦτα ἔτυχε νὰ ἴδωμεν καὶ νὰ ἀναγνώσωμεν. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰ τῶν ἀοιδιῶν Χρυσάνθου, Θεοδώρου, Φιλοξένου, Μαργαρίτου καὶ λοιπῶν, οὐδὲν ἕτερον προσθέτομεν ἐκτὸς τῶν ὅσα ἐν τῷ ἡμέτερῳ Βιβλίῳ ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσιν 6, 7, καὶ 12 εἶπομεν. Ὅσον δὲ διὰ τοὺς ἐπιζῶντας, ἐκτὸς τῶν ὅσα ἐν τε τῷ προλόγῳ καὶ ἐν τῇ διαληφθεῖσῃ 7ῃ ὑποσημειώσει εἶπομεν περὶ αὐτῶν, ἀναγκαζόμεθα ἤδη ἵνα προσθέσωμεν καὶ τίνα, τὰ ὅποια δὲν ἠθελήσωμεν διὰ τοῦ Βιβλίου ἡμῶν νὰ διατινώσωμεν.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐρχόμεθα εἰς τὰ ἔργα τῆς ἐπι Ἰωακείμ τοῦ Γ' συστήθεισης μουσικῆς ἐπιτροπῆς ἢ ἐπιτροπῆ αὕτη ἐπεννόησε καὶ κατεσκεύασε μουσικὸν τι ὄργανον, καλέσασα αὐτὸ «Ψαλτήριον», διὰ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὸ πρόγραμμα αὐτῆς, ἐπρόκειτο νὰ διατηρηθῆ ἡ οὐσία τοῦ ἱεροῦ μέλους καὶ ἵνα ἐκτελῶνται ἐπ' αὐτοῦ μετὰ πάσης ἀκριβείας αἱ ἐπὶ τοῦ μονοχόρδου ὀρισθησόμενα διαίρεσεις τοῦ ψθόγγου (;) Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ ὁργάνου τούτου ἐξεπλόνησε καὶ Βιβλίον τι μουσικὸν «Στοιχειώδη διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς», καὶ τελευταῖον συνεστήθη τότε καὶ μουσικὴ σχολή, ὁπλ. ἢ ἔκτι Πατριαρχικὴ μουσικὴ σχολή, ἐν ἣ ἡ διδασκί τῆς ἱερᾶς Ψαλμοδίας καὶ οὐχὶ τῆς Μουσικῆς, ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ διαληφθέντος βιβλίου.

Καὶ λοιπὸν, αἱ ἐπὶ τοῦ Ψαλτηρίου διαίρεσεις τῶν ἑμμελῶν ψθόγγων, ἐγένοντο κατὰ ἕκτην μὲρτα τοῦ τόνου, ἥτοι τοὺς τὴν μίαν Διαπασῶν ἀπαρτίζοντας ἕξ τόνους διήρθεσαν εἰς

διεξάγων τὴν συζήτησιν, ἣν προκαλεῖ φιλοτίμως, μᾶλλον κερδαίνει ἠδ' ἠρογίζομενος. Ἐγὼν πεποιθῆσιν εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν γνώμην αὐτοῦ δεόν νὰ χάριξ ἐπὶ ταῖς παρατηρήσεσι καὶ νὰ μὴ ἐκτρέπηται, ἐν ᾧ μάλιστα ἔργον τὸδε: ὅτι οὐδαμῶς ὑπογροσόμεθα παντὸς συγγράμματος κρίσιν εὐνοϊκῆν νὰ δημοσιεύσωμεν, ἀλλὰ κρίσιν ὑπὲρ εἰδικῶν συντεταγμένῃν ἀσθησῶν. Εἶνε καιρὸς πλέον νὰ νοηθῆ ὅτι οἱ ἐκδίδοντες βιβλία ἀπαθῶς δεόν νὰ περιμένωσι π ρ α γ μ α τ ἰ κ ἦ ν κ ρ ἰ σ ι ν. Ἐν Ἐδρώπῃ ἡ *Revue Critique*, τὸ *Bulletin Critique*, τὸ *Berliner Philologische Vochenschrift*, ἡ *Literarische Centralblatt*, τὸ *Athenaeum*, τὸ *Academy*, ἡ *Journal des Savants* κτλ. κτλ. καθ' ἑκάστην δημοσιεύουσι κρίσεις τῶν ἐκδιδόμενων συγγραμμάτων, οὐδὲς ὅμοι: τῶν συγγραφεῶν ὀργίζεται. Ἐὰ δὲ εἰδικὰ ταῦτα περιοδικὰ οὐδαμῶς δημοσιεύουσιν ἀπαντήσεις, διότι τοῦτα πράττοντα θὰ ἐξήρνοντο τοῦ σκοποῦ αὐτῶν. τ ο υ ς ο π τ ὁ μ ε λ ο υ ς τ ὸ σ . σ .

ἔξ τμήματα ἑκάστην καὶ τοιαυτοτρόπως ἐχηματι-
 σθη ἢ μία Διαπαδῶν διὰ 86 ἐκτιμορίων τοῦ τόνου,
 χωρίς νὰ διεκθῆ ἢ ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆ ὅτι ἐν τοῖς
 ἑμμελέσιν φθόγοις ὑπάρχει τὸ τετάρτον τοῦ τό-
 νου ἢ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τ' ε' ε' α' ο' τ' η' μ' ο' ρ' ι' α' ι' α'
 δ' ι' ε' σ' α' ρ' α' καὶ οὐχὶ ἐκτιμορίατα. Ἐν τοιαύτῃ λοι-
 πὸν διαίρεσιν τοῦ τόνου εἰς ἔξ τμήματα ἐρωτώμεν:
 τίνα τρόπον ἀνάμεθα νὰ εἰρωμεν ἐπὶ τοῦ Φαλτηρίου
 τῆν τεταρτημορίαίαν διείσιν;

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1891 ἦτο ἡ διαληθθεῖσα ἐπι-
 τροπὴ ἐξετέλεσε μουσικὰ τινὰ τεμάχια τῆς ἱερᾶς
 ἡμῶν ψαλμοδίας ἥτοι τὰ «Ἄξιον ἔσθιν» Ἅγιος ὁ
 Θεός, Δεῦτε τελευταίον ἀπασημόν, Κύριε ἐκκέκρα-
 ξα κλπ ἐπὶ τοῦ Φαλτηρίου, ἐκήρυξεν ὅτι ἡ ἀπό-
 δοσις ἀπάντων τῶν ἑμμελῶν τομαίων διαστημάτων
 ἐξετέλεσθη μετὰ τῆς μεγαλυτέρας ἀκριθείας καὶ ἡ
 γνησιότης αὐτῶν βεβαιωτάτη καὶ ἀναμφισβήτητος.

Ἄλλ' ἐρωτηθεῖσα καὶ ὅποια τις ἦτο ἡ ἀκουστικὴ αὐ-
 τῆς ἐντύπωσις καὶ ἀντιληψίς, ἰδιαιτέρως διὰ τὴν
 ἀπόδοσιν τῶν ἐν τοῖς ρηθείσιν μουσικοῖς τεμαχίοις
 περιεχομένων «τεταρτημορίων», ἀπάντησεν ὅτι «καὶ
 τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα τεταρτημορία ἀπαίστως
 ἐπίσης καὶ ἀλαθάτως ἀπεδίδονται, μολογέτι οἱ
 φθόγοι τοῦ Φαλτηρίου εἶναι φθόγοι ἐκτιμορίου
 διατημέσεως οὐχ ἥτιον ὅμως ἐν τῇ συνδυασμῷ καὶ
 ἐν τῇ συνεχείᾳ ἐν τῇ μουσικῇ φράσει, ἀποτελεῖται

Ἐξ ἑξ ἑς τις, ὥστε διὰ τοῦ Φαλτηρίου τούτου ἀπο-
 δίδονται ἐπακριδῶς καὶ ἀπαράλλακτως αὐτοὶ ἐκεῖνοι
 οἱ φθόγοι, οἷς ἀποδίδει καὶ ἡ φωνητικὴ ἐκτέλεσις
 καὶ ἡ ἀκουστικὴ ἀντιληψίς τῶν καθ' ἡμᾶς ἱεροψαλ-
 τῶν, ὁσείε αὐτοὶ ἀναπαριστῶσι τὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς
 ἐκκλησιαστικῇ συμπελογῆ ἀπαντῶμενα τεταρτημο-
 ριαί». Ἐν ταύτῃ ἐρχόμεθα εἰς θέσιν ὅπως ἐρωτήσω-
 μεν τὸν κ. Β. ἵνα μᾶς εἴπῃ, ἀλλ' ἵτι σημαίνει ἡ φρά-
 σις «ἀποτελεῖται, ἐξ ἑξ ἑς τις, ἐπὶ τῶν ἐκτιμορίων»,
 ἄτινα αὐτῇ δύναται νὰ μεταμορφοῖ καὶ μετασχημα-
 τιστῆ εἰς τεταρτημορία, καὶ ὅποια ἄρα γὰρ ἡ ἀκου-
 στικὴ αὐτῇ ἀντιληψίς τῶν ἐκτιμορίων εἰς τύπον τε-
 τάρτημορίων. Πῶς δὲ δύναται οἱ καθ' ἡμᾶς ἱερο-
 ψάλται ν' ἀναπαριστῶσι ταῦτα ἀπαντῶμενα ἀκρι-
 θῶς καὶ ἀπαράλλακτως; Καὶ εἰν οὕτως ἐστίν, τότε
 οἱ ἐπὶ τοῦ Φαλτηρίου εὐρισκόμενοι 73 φθόγοι, καί-
 περ ὄντως ἐκτιμορία, τὸ αὐτὸ δὲν πάσχουσι πάθος
 ἥτοι ἔλκονται καὶ ἔλκουσι; Βέβαια! Ἀλλὰ τότε ἐπὶ
 τοῦ Φαλτηρίου πλεόν δαὶν θὰ ἔχωμεν ἐκτιμορία,
 ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν Ἐομοφροδίων συνρφετῶν
 φθόγγων μὴ ἀνηκόντων οὔτε τοῖς ἑμμελέσιν
 οὔτε τοῖς πέποιε φθόγοις! Καὶ δ' ἂν ταῦτα
 τυγχάνουσι τὰ ἐν ἰκανῇ ἐκτάσει καὶ λίαν με-
 θοδικῶς κατόπιν μακρᾶς καὶ βαθείας μελέτης κλπ.
 ἐν τῇ πρὸς τὸ πῶνμα ἡμῶν ἐπικριτικῇ αὐτοῦ ἀνα-
 σκευῇ ἀναφερόμενα.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν «Στοιχειώδη διδασκαλίαν τῆς
 Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς», ὡς ἐκλήθη ἡς τὰ πρῶτα
 τυπογραφικὰ φύλλα, ὁπλαθὲν μετὰ τοῦ τετάρτου ἡ-
 χού ἔπεξε νὰ ἰδωμεν λέγοντες ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν παρ' ἡμῶν
 τῆς παρουσαῖς ἐπέμενον τριῶν εἰδῶν κλιμακῶν διαίρε-
 σις τῶν τομαίων διαστημάτων εἴκει κατὰ τὸν ὅτι
 μὲν κλίμαξ τοῦ πρώτου καὶ τετάρτου τρόπου ἀμφε-
 ναι, ἢ δὲ τοῦ τρίτου διαφώνει, καίπερ οἱ πάντες ἐκ
 τῶν τριῶν, ἥτοι ὁ πρῶτος, τρίτος, τέταρτος, πλά-

γιος τοῦ πρώτου καὶ πλάγιος τοῦ τετάρτου ἀποκλει-
 στικῶς ἀνήκουσιν εἰς τὸ Διάτονον καὶ ἔχουσιν ἓνα
 καὶ τὸν αὐτὸν Τροχόν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε
 δυνατόν, νὰ διαφέρουσιν αἱ κλιμακῆς αὐτῶν, ἢ δὲ
 κλίμαξ τοῦ δευτέρου οὐχὶ καλῶς ἔχει. Περὶ δὲ
 τῆς κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1882 συστήσεως μου-
 σικῆς σχολῆς, ἐν ἣ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Στοιχειώδους δι-
 δασκαλίας ἐδίδαξαν οἱ πρωτοψάλται τοῦ τε Πατριαρ-
 χικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ ἐν Πέραν τῶν Εἰσοδίων κ. κ.
 Γ. Βιολάκης καὶ Εὐστράτιος Παπαδοπούλος καὶ ἡ τις
 μετὰ ὀλιγόμηνον λειτουργίαν διελύθη εἰς τὰ ἔξ ὧν
 συνετέθη, δι' ὅλων τούτων τῶν ἐν ἰκανῇ ἐκτάσει καὶ
 λίαν μεθοδικῶς κατόπιν μακρᾶς καὶ βαθείας μελέτης
 ἐκτεθέντων καὶ μάλιστα συγτελεστικωτέρων τῶν ἡ-
 μετέρων ἀμόρφων μαζῶν πρὸς διδασκαλίαν τῆς τε
 θεωρίας καὶ τῆς πράξεως τῆς μουσικῆς, τί νὰ εἴπω-
 μεν; . . . Λέγομεν ὅτι ὁ σκοπὸς ἦτο ἱερός καὶ ἅγιος,
 ἀλλὰ δυστυχῶς ἀπέτυχε: τί δὲ ἐκέρδησε τὸ ἔθνος
 ἡμῶν ἐκ τῆς ἐν ἰκανῇ ἐκτάσει καὶ λίαν μεθοδι-
 κῶς κατόπιν μακρᾶς καὶ βαθείας μελέτης ἐργῶν τῆς
 ἐπιτροπῆς καὶ ἐκ τῆς ἰδρυθείσης μουσικῆς Σχολῆς;

Ὁ κ. Β. θεωρεῖ τὴν ἐν γένει συγγραφὴν ἡμῶν ξέ-
 νην τῶν ἐπιστημακῶν ὁρισμῶν καὶ ὅλως ἀσκοπον
 ὡς πρὸς τὰ ζητούμενα μετὰ τὰ πρὸς καλλιέργειαν
 καὶ διορθωσιν τῶν ἐλλείψεων τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσι-
 κῆς, — ἐν παύροις καὶ μεμβράναις βεβαίως εὐρι-
 σκονται ταῦτα — παρατηρεῖ πάντοτε οἱ οὐδὲν ἐπα-
 ρθεν οὔτε θὰ πάθῃ οὐδιδωδὸς ἡ μουσικὴ ἐὰν ἡ κλίμαξ
 αὐτῆς ἀπαρτίσῃται ἐξ 72 ἢ 68 ἡχητικῶν μορίων τὸ
 τοιοῦτον πράγματι οὐδεμίαν βλάβην ἢ ὀφέλειαν φέ-
 ρει, διότι πρὸς ἀποφυγὴν κλασματικῶν ἀριθμῶν ἐτέ-
 θησαν τὰ 72 ἀντὶ τῶν 68, καὶ ὅπως περὶ τοῦ οὐδιδω-
 δεστέρου καὶ ὅλως ἀπαρατήτου (κατήματος) τῆς
 θιαυρέσεως δηλ. τῶν τομαίων διαστημάτων τῆς κλι-
 μακῆς οὐδὲν λέγει. Ἐξακολουθεῖ ὅμως διερωτῶν εἰς
 ποίαν σχολὴν ἡ θίατρον, θὰ διδασκῶμεν τὴν θαυμάσιον
 μελωδίαν καὶ τίνες οἱ ἔθνη καὶ μουσικοδιδασκαλοὶ οἱ-
 τίνες θὰ διδάξωσι ταύτην, ἀφού ὀλοτελῶς ἐλλείπουσι
 παρ' ἡμῶν ἐργα μουσικοδιδασκάλων ἀφορῶντα τὴν
 δημῶδη μελωδίαν, (ἀφού μάλιστα παρ' αὐτοῖς οὐδὲ
 κῶκος θινάπεως Ρυθμοῦ ἀπάντᾳ, λέγει). Ἐν τοιαύ-
 τη ἀπορίᾳ εὐρισκόμενος ὁ κ. Β. δὲν περιμένει ἵνα
 παρ' ἄλλου λάβῃ τὴν λύσιν τῶν ἐρωτήσεωσ του,
 ἀλλ' ἀμέσως εὐρίσκει στάδιον ἀληθοῦς προσόδου καὶ
 ἀντελεστικῆς προδκτέσεως τῶν ἀνωτέρω καὶ συνι-
 στᾶ ἵνα περιέλθωμεν τὰς ἐν γένει ἑλληνικὰς πόλεις
 καὶ γῆδους καὶ συλλέξωμεν τὰ τὴν δημῶδη μελω-
 δίαν ἡμῶν ἀφορῶντα. Οὐμλεῖ εἰτα περὶ φυλάξεως καὶ
 ἀπωλείας καὶ παραχώσεως καὶ μετὰ ξενικῆς ἀπα-
 ρεσκείας μίσεως τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μελωδίας, ἀλλ' ὁ κ. Β.
 δὲν μοι ὑποδεικνύει τοὺς διδασκάλους οἷτινες θὰ δι-
 δάξωσι τὴν δημῶδη μελωδίαν καὶ τίνες βέβαια θὰ ἴνε
 ἢ «ὁ ἀνωτέρω ὑποδειχθέντες οἱ τὰ ἐν ἰκανῇ ἐκτάσει
 καὶ λίαν μεθοδικῶς κλπ.» θαυμάσιως εἰθεσαντες τὰ
 πρὸς διδασκαλίαν τῆς τε πράξεως καὶ τῆς θεωρίας
 τῆς μουσικῆς (sic).

Μικυλῆν, τῇ 12 Αυγούστου 1893.
 Ν. ΠΑΓΑΝΑΣ
 ἡμερομηνία καὶ ὄνομα τοῦ συγγραφέως

Η ΑΥΤΟΛΑΛΟΣ ΛΥΡΑ

Ἦδη μίαν τῶν πρώτων ἀκτίνων, αἰτίνες σπινθηροβολοὶ ἐκ τοῦ χρυσοῦ ἀκμάτος τοῦ ἀνατέλλοντος Φοίβου ἀνθρώσκουσιν ἐπαγγυροὶ μαγικῶς τὰ ἐφ' ὧν ἐπιπίπτει δροσολαμπὴ κρίνχ τοῦ στεφάνου τῆς ροδοπέπλου Ἦους, ἐτέρα δὲ τῆς, γλυκερῶς ὑποτρέμουσα διαγελά ἐπὶ τῶν σαπφειρωδῶν τοῦ Ἰονίου κυμάτων, ἀτινα παλλόμενα, συγκρουόμενα καὶ στιγμοβίους γεννῶντα ἀφρούς ραπίζουσιν ἐλαφρῶς τοὺς βρουστεφεῖς βράχους τῆς γλαφυρᾶς τοῦ Ἀκρίτα ἀκτῆς.

Αἴφνης, πολλαχῶς τοῦ ἀενάου καὶ ἀειροσχοῦ πελάγους ἤχοσι δούποι σωματῶν εἰσπιπτόντων καὶ βυθίζομένων ἐν αὐτῷ ἐν ᾧ δ' εὐρεῖς κύκλοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας διχράζονται, αἴφνης ἐκ τοῦ κύματος ἀναδύονται θεοείκελοι Νυμφῶν μορφαὶ εὐμειδεῖς καὶ ροδόεσσαι, αἰτίνες τὰς πλοκίμους τῆς λαμπρᾶς αὐτῶν κόμης, ἣν τὸ κύμα ἀτημελῶς παρασύρει, ἐρατεινῶς σείουσαι, μηχανῶνται λεπτόν υετόν ὑγρῶν ἀδαμάντων καὶ κλυδωνίζουσαι τὰ γλαυκὰ ὑδάτα, ὀρυῶσι πρὸς ἀλλήλας, φιλοῦνται ἐπὶ τὰ χεῖλη, παιγνιωδῶς δὲ καὶ χαριέντως παλαίονται βυθίζονται πάλιν ὑπὸ τὸ ὕδωρ, ὅπερ πρὸς στιγμὴν ἤρμεϊ, καὶ πάλιν μεθ' ἀρμονικῶν γελῶτων ἀπ' αὐτοῦ ἀνατέλλουσιν.

Οἱ γλαυκῶπες Τρίτωναες, εὐχερῶς ἀπὸ τῶν μαργαρολεύκων κογχῶν εἰς τὴν πύραλον ἀποβιβαζόμενοι, δρέπονται τὰ ἀνά μέσον τῶν βρύων θάλλοντα ὑδροχαρῆ ἄνθεμα καὶ ραίνουσι δι' αὐτῶν ἀρειδῶς τὰς καλλιπλοκίμους Νύμφας ὁσάκις αὐταὶ ἀπὸ τῶν ἀφρῶν ἀναδύονται καὶ δὲ ἀερρόμορφοι Ζέφυροι τὰς ἀρχαῖας αὐτῶν πτέρυγας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τανύοντες, προσπαθοῦσι λεληθῶτως ν' ἀναρπῶσιν ἐν ριπῇ τοὺς ἐπὶ τῶν βαθυπράσινων θυμνίσκων ἀβρῶς ἐπερριμμένους χιονώδεῖς, γλαυκοὺς ἢ ροδίνους πέπλους τῶν λουομένων Νυμφῶν. Τότε οἱ Τρίτωναες ὀρμῶντες κατὰ τῶν κλεπτῶν Ζεφύρωγ, συνάπτουσι ἐπιτήδευτον πάλιν, ἐν ἧ αἰ θείαι τούτων πτέρυγες συγκρουόμεναι ἐκχέουσιν ἐπὶ τὸν πόντον ἐλαφρᾶς καὶ δροσώδεῖς πνοάς. Στιγμὴ γλαυκεῖα πέρφεως γενεῆς, καθ' ἣν καὶ αἱ ὑψικόρυφοι δούες ὡς καὶ τὰ ἀβροπέταλα ἄνθεμα προσκλίνουσι τὴν κεφαλὴν οἶνονεῖ ὑπὸ μυστικόν τινα παλμόν ἠδονῆς ἀρρήτου, ἣν μίτην διὰ τοῦ θροῦντος τῶν φύλλων ψιθύρου πηθοῦσιν ἵνα ἐκφράσωσιν.

Ἦδη αἱ Νύμφαι κόρησθαισι δροσῶν, παραιτοῦσι τὰ γλαυκὰ κύματα, ἐφ' ὧν μετ' ἀεσώδους ἐλαφροῦτος καὶ δίγως γὰρ σβέσωσι τοὺς ἀφρούς αὐτῶν, ἐπιπηδῶσι εἰσδύουσι εἰς τὰ ἀκταῖα αὐτῶν σπήλαια, ὅπως ἐν τῇ περνήτῃ σκιά διὰ χρυσῆς κτενῆς βουστρυχῶσαι τὴν καλλιπλόκαμον κόμην ἐπικοσμήσωσιν αὐτὴν διὰ τῶν στιλπνῶν μαργαριτῶν, οὓς ἀπὸ τοῦ βύθους τῆς θαλάσσης πρὸς τοῦτο ἐν τῇ παλάμῃ ἀπεικόμισαν.

Ἰδοὺ, τελευταίᾳ εἰς τὸ ἑαυτῆς σπήλαιον προσέρχεται ἡ λευκώλενος Κυματολόγη, ἡ ὀρειοτάτη ἀπχσῶν. Ἦ ὡς τὰ νύματα τῶν γενεθλίων ὑδάτων κυμα-

τόσσα πικνέλαινα αὐτῆς κόμη θαυμασιῶς ἀποστλβει, ἀντανακλῶσα τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός· ἀστερόφωτοι δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ ρόδα ἀγλήρω ἕβης διαχέουσι λαύφιν καὶ κάλλος ἀμύθητον ἐπὶ τῆς χιονοπλάκτου μορφῆς αὐτῆς, ἣς τὸ μεδίαιμα ἐστὶ τοιοῦτον, οἷον ἀρκεῖ ἵνα ἐραπλώσῃ τὴν γαλήνην ἐπὶ τοῦ πελάγους ὅτε ὑπὸ κυματώδους σάλου παρᾶσσονται. Ταύτην κρῶρα ἐν νυκτὶ ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς σελήνης ἢ καλλιθρόνος Ἀμφιπρίτη ζηλοτύπως ὑποβλέπουσα μυστραπίως προσπαθεῖ ἵνα ἐπιπιδεῦσῃ τὴν θείαν ἐκείνην καλλογὴν ἐπὶ τῆς ἰδίας μορφῆς ἣν, ὄραϊαν ἄλλως, ἐν τῷ ἡμεροῦντι κύματι κατοπτρίζουσα, δυνεῖδῃ πρὸ ἐκείνης εὐρίσκει.

Ἡ ἀδελφαὶ καλλιπέρυτοι Νύμφαι, ὡ λευκόμορφοι Τρίτωναες, ὡ ἐλαφροὶ καὶ πτερόεντες Ζέφυροι! Ἰδετέ νῦν συναρπάζομενοι τὴν θεοείκελον Νηρηίδα, τὴν θείαν τῆς γαλήνης, ἣτις γλαυκὰν πέπλον περιβεβλημένη, μαργαροστέππος ἐκ τοῦ σπηλαίου αὐτῆς ἐξελθοῦσα, προβαίνει ἵνα καθίστη πόρρω ἐκεῖ, ἐπὶ μονάζοντος βράχου Ἀκουσαταί, τὰ κύματα ψάλλουσι διὰ τοῦ εὐήγου αὐτῶν φλοίσθου τὴν καλλογὴν αὐτῆς ἐνώστα μετὰ τῶν ἡδέων ἐκείνων φθόγγων τοῦ ἀκρατήτους τοῦ θαυμασμοῦ ὑμῶν ψιθύρου.

Ἄλλ' ἐν ἧ στιγμῇ ἐκθίβεν ἐπὶ τῆς ἐξεχούσης ἄκρας τοῦ κυματοπλάγος βράχου, ὁ ροδόσφορος αὐτῆς πούς προσκόπτει ἐπὶ ἀφανοῦς κωλύματος κεχωσμένου μέσω τῶν πυκνῶν βρύων, πὶ ἀρὰ ἐστὶ τοῦτο, μὴ ὄγκος λίθου, χθμαλὸς καὶ ἀμορφος ἡλίγος σπυτελας, ὅστις δολίως ὑποκρυπτόμενος ἀπειλεῖ ἵνα κατακυλίσῃ εἰς τὸν βυθὸν ὠκεανὸν τὸν πλάνητα διάβητην δεινῶς ἐπὶ αὐτοῦ ὀλισθαίνοντα ἢ ἢ μὴ, ἔτυγερόν τι λείψανον τῆς θεομάχου τῶν Τιτάνων πάλης, ὅπερ πρὸ αἰῶνων ἐν τῇ στιγμῇ τῆς φοβερᾶς τῶν δρεῶν συγκρούσεως καταποντισθὲν, μὴ ἀνεχόμενὴ νὰ φέρῃ ἐν τοῖς στένοισι ἢ εὐρεῖα θάλασσα μετὰ μακροῦς κλυδωνισμοῦς ἐκεῖ ἀπέβρασε.

Ἡ Κυματολόγη, προσκρῖπτουσα ἐσεῖν, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα ἀντὶ γεώδους λίθου, ὃ παλαιῶ ἀποσπάσματος βράχου, ἀνευρίσκει χρυσῶν λύραν ἐπὶ ἀκχορδῶν.

— Λύρα, θαυμασιὰ λύρα! ἐφώνει ἐν ἐκπλήξει ἡ Νηρηΐς, ὡ, ὁποῖας θείας τέχνης κάλλος διαπρέπει ἐπὶ τοῦ εὐγράμμου ρυθμοῦ σου, ἐπὶ τοῦ γλαφυρῶς τὸ ὑπολυστόν σου περισπέρροντος γλυπτοῦ φύλλου ἀκάνθης, ἐπὶ πάντος, τέλος, μέρους τοῦ χαριέντος συνόλου σου! ἀλλὰ καὶ ὁποῖον μυστήριον ἐνοικεῖ ἐπὶ τῶν παλλομένων ὑπὸ τὰς ἄκρας χορδῶν σου! κομικῶς ἀπὸ τῶν γλυπκῶς στόνος εὐπεπνευσμένου τιγὸς χεῖλους πλανᾶται ἐπὶ ἡρέμα προσπνεῶν ἐπ' αὐτῶν. Ὁ οὐκ ἀπὸ ἀπειροτέχου τιγὸς ἠγατοῦ δὲ ἀπεπαλμῆτος ἀκαρτισμοῦ σου, ἀλλ' ἀκαμφοβῶς ἀριστοτέχνως χεῖρ Οὐρανικῶνς τιγὸς, ἢ τοῦ εὐεργατοῦ Μουσῆς σου ἴσως, πᾶ μῆενται ἐξορῶσσαι χρυσῶν ἀπὸ τῶν κώλων τοῦ ἰσίου στέφρου Ὀλύμπου, διέπλάσσεσαι, καὶ πρῶτος τὰς χορδὰς σου ἤρμωσε. Ἡ λύρα, συνέπεισ' ἰτίνας ξένου γεγονότος ἐτάφης ἐντὸς τῶν πυκνῶν χορτῶν τῆς ἀπα-

τήτου ταύτης ἀκτῆς, μὴ εἶσαι λειψάνον τιμῆν ναυαγίου τινός; μὴ εἶσαι θαυμασίον τι σημεῖον ἐπὶ σκοπῶ θείῃ συνάξει ἐνταυθ' ὅτε ἀποκρυβέν ὅπως ἀνευρίσκόμενον διαφωτισθῆς τυχόν σκοτεινόν τι μυστήριον; . . .

Καὶ ἡ ἀπρογενὴς κόρη ἀναίρει τὸ ὄργανον ὅπως ἐπιφάσῃ διὰ τῶν χειλέων τὰς σπιλθούσας αὐτοῦ χορδὰς· ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ λευκὴ αὐτῆς χεὶρ ἐν θοιχμῶ ἀνυψοῖ τὸ λαμπρὸν εὐρημα, ζωηρὰ τὴν τοῦ ἡλίου μαρμαρυγὴν θαμβερῶς ἐπ' αὐτοῦ ἐπαστρέπτουσα, αἰφνιδίως παρίστανι τούτο ὡς σπινθηροβόλον ἐστὶν φωτός! . . . γὰρ φωτὸς μέλλοντος νὰ διχλύσῃ τὸ περιβάλλον αὐτὸ μυστήριον ὡς ἡ Νύμφη ἐν ἀγνοίᾳ πρὸ μικροῦ ἔτι ἐμάντευσε! . . . διότι, μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες τὰς χορδὰς αὐτοῦ προσέψυσαν, αὐταὶ οἰοῦνται ὑπὸ ἀόρατου χειρὸς μυστηριωδῶς κρουόμεναι, ἀρχονται μέλπουσαι αὐτομάτως!

Μαγικὴ ἁρμονία! χρυσορρήμων αὐδῆ! . . . τότε ὁ θεὸς, χορὸς Νηρηίδων, Τριτώνων, Ζεφύρων ὑπὸ τῆς ἀκριακῆς μελωδίας προσελαυόμενος, ἀθροῦδως προσέρχεται· καὶ σιγῇ, καὶ ἐξίσταται ἀκούων τὸ αὐτομάτου ἄσμα, δι' οὗ ἱστορεῖται ἡ μυστηριώδης τοῦ χρυσοῦ ὄργανου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐκείνης εὐρεσις, δι' οὗ φανερόν γίγνεται τὸ κρυπτόν.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ.

II.

Τὸ ὄν ἐν τῷ ἀπείρῳ.

Μετέπειτα διὰ τοῦ λόγου ὑπέλαβεν ὁ νέος. Ἡ κορασις ἐγκυκαλοῦθη.

Καὶ καθὼς ἐν τῇ μαθηματικῇ ἐπιστήμῃ, ἐν' ἀποδείξωμεν κατ' ἀλληλουχίαν σειρὰν ἀληθειῶν, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ προὔπάρχωσιν ἀξιωματὰ τινὰ, ἢ τὰ ἀληθεῖα αὐτοῦπάρχουσαι, ἀρχικαὶ ἀληθεῖαι, ἐφ' ὧν ἐδράζονται πάντα τὰ θεωρήματα, τὰ πορίσματα καὶ αἱ τῶν προβλημάτων λύσεις, οὕτω καὶ πρὸς ἐξηγήσιν σειρῶν μυστηρίων ἐπὶ τε τοῦ συμπαντος καθ' ὅλον καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ μέρος πρέπει νὰ προὔπάρχῃ τὰ αξιώμα τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὄντος.

Ὁ μέγας Βίκτωρ ἐν τοῖς Ἀθλοῖς αὐτοῦ ἐπεὶ ῥῆθην ἡ ἀποδείξις αὐτὸ θεωρητικῶς διὰ τοῦ ἀπείρου. Ἐνταυτοῖς τίθησιν ὡς αξίωμα τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀπείρου ἐπιφέρει δὲ εἶπαι τὸν ἐξῆς περίπου συλλογισμόν: Ἐὰν τὸ ἀπείρον ἔχει ἐγὼ, διότι, ἂν δὲν εἴχον ἐγὼ, τὸ ἐγὼ θὰ ἦτο τὸ ὄριον τῶν καὶ τότε ὡς εἴχον ὄριον δὲν θὰ ἦτο ἀπείρον, ἀλλὰ τὸ ἀπείρον ὑπάρχει, ἄρα ἔχει ἐγὼ, τὸ ἐγὼ λοιπὸν τοῦ ἀπείρου εἶναι τὰ ὄν.»

*) Ἴδε ἀριθ. 44, σελ. 866—868.

— Μεθ' ὅλον τὸν σεβασμὸν καὶ θαυμασμὸν, ὃν τρέφω πρὸς τὸν μέγαν ὄντα τοῦ αἰῶνος μας νομίζω ὅτι ὁ Οὐγκὼ ἐνταῦθα περιέπεσεν εἰς σοφισμα, εἰς ὅρον παρὰχρῶσιν· ἐν πρώτοις τὸ ἀπείρον δὲν εἶναι προσωπικότης, δὲν εἶναι δύναμις, δὲν εἶναι ὕλη, εἶναι τι μὴ δυνάμενον νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς ὡς ταιούτου τὸ ἀπείρον δὲν εἶναι δημιουργήμα, ἀλλὰ συνὑπάρχει μετὰ τοῦ ὄντος. Καὶ συνὑπάρχει αὐτῷ, ἀλλ' οὐχὶ τὸ ὄν εἶναι τὸ ἐγὼ τοῦ ἀπείρου, φράσις ποιητικὴ μὲν, ἀλλ' ἄνευ ἐννοίας. Αἰτιολογεῖ δὲ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐγὼ ἐν τῷ ἀπείρῳ λέγων ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ ἐγὼ θὰ ἦτο τὸ ὄριον τοῦ ἀπείρου καὶ ἐπομένως αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο ἀπείρον. Καλῶς· ἀλλὰ τί ἐστὶν ὄριον;

— Ὅριον ἐστὶ τὸ σημεῖον ἄχρις οὗ φθάνει καὶ πέραν τοῦ ὁποίου δὲν ἐπεκτείνεται τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὀριζόμενον.

— Ὅθεν τὸ ὄριον πρέπει νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς ἀκριβῶς φύσεως πρὸς τὸ ὀριζόμενον.

— Βεβαίως.

— Ἦδη τὸ ἀπείρον παρίσταται ἡμῖν τριπλοῦν τὴν φύσιν, ἦτοι ὑπὸ τρεῖς μορφαί, ὡς χώρος ἢ διάστημα, ὡς χρόνος ἢ καιρὸς καὶ ὡς πλῆθος ἢ ἄθροισμα μονάδων· ἕκαστον τούτων καθ' ὅσον μὲν εἶναι ὀρισμένον ὀνομάζεται ποσὸν καθ' ὅσον δὲ δὲν ὀρίζεται ὀνομάζεται ἀπείρον.

— Οὕτως ἔχει.

Ἄλλ' οὐδ' αὐτῶν τῶν μορφῶν τοῦ ἀπείρου δύναται νὰ ὀρισθῇ ἕτερά ὑπὸ ἑτέρας, ἀλλ' ὁ χρόνος διὰ χρονικοῦ σημείου, ὁ χώρος διὰ χωρικοῦ καὶ τὸ πλῆθος δι' ἀριθμοῦ ὀμοειδῶν μονάδων καὶ οὐδὲν δι' οὐδενὸς ἑτέρου. Ἄλλὰ τὸ ἐγὼ μὴ ὄν σημεῖον δὲν εἶνε χρόνου οὐδὲ χώρου οὐδὲ πᾶμπαν πλῆθους ὄριον ὡς ὄν ἐννοία μὴ συγκεκριμένη, διὸ δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀπείρον οὐδεμίαν, ἐπομένως οὐδόλως δύναται νὰ ἦναι τὸ ὄριον τοῦ ἀπείρου. Ὡστε τὸ ἀπείρον δύναται νὰ ἦναι ἀπείρον καὶ χωρὶς νὰ ἔχη ἐγὼ· καθὼς καὶ δὲν ἔχει, διότι δὲν εἶναι προσωπικότης τις.

Ἄλλ' ὦ γόνισσα κόρη ἡ τοῦ στόματός σου χάρις μὲ ἐμάχευσεν, ἡ τῶν λόγων σου δυνάμις μὲ ἐδέσμευσεν· ὦ! νὰ φοβοῦμαι, μήπως δὲν εἶμαι ἄξιος τοιούτου θασχυροῦ! ἔνθους ἀνεφώνησεν ὁ νεανίας.

Οὕτω δὲ φιλοσοφούντες διήγαγον καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας.

ΙΔ'. Αἰδία ἔκβασις.

Περὶ τὴν ἐσπέραν ὁ νεανίας ἀπεχειρέτιζε τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην, ἧς ἐλάτρευε τὴν κόρην, καὶ μετέβαινε εἰς τὸ κατάλυμα αὐτοῦ τὸ πενιχρόν, ἐν ᾧ ἡ Ἀναστασία μετὰ τῶν γονέων τῆς εἰσήρχετο εἰς τὸν πύργον.

Τὸ δαίπνον ὑπῆρξε σύντομον καὶ ἄνευ ζωηρότητος· ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἐκείνης ἐρέμβασε καὶ ἦτο ἀντικείμενον τῆς σκέψεως ἐκάστου ὁ φραγῆς νεανίας.

Ἡ κόρη μέχρι τῆς πρώτης περιστρέφεται ἐν τῇ κλίνῃ, ὕπνος δὲν ἐκλείπει τούς ὀφθαλμούς αὐτῆς. Καί πάλιν ἐπόθει, ἀλλ' ἤδη τὸ ποθούμενον δὲν ἦτο τι ἄριστον, ἀλλ' ἦτο ὁ Ἄριστων ἐπόθει τούτον· πῶς καὶ διατί δὲν ἐγίνωσκεν, ἀλλὰ ὁ νοῦς αὐτῆς περὶ ἐν καὶ μόνον πρόσωπον περιστρέφεται καὶ τούτο ἦτο ὁ Ἄριστων· ἐν μιᾷ στιγμῇ ἠλλάξεν ἀρχάς καὶ πεποιθήσεις περὶ ἑαυτῆς καὶ περὶ τῶν περὶ αὐτήν. Καὶ ἠγαροῖσται τὸ ὄν, διότι ἔφερον ἐνώπιον αὐτῆς τὸν νεανίαν καὶ παρεκάλει τούτο, ὅπως συνδέσῃ διὰ παντός τὸν βίον τῆς μετὰ τοῦ βίου ἐκείνου.

Οὕτω συνήθως, ὅταν ἐπιθυμῶμεν μέγα τι, ὅπερ ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν ἀπολύτως νὰ ἐκτελέσωμεν, αἰτούμεθα ἐξ ἀνάγκης ἵνα τὸ θεῖον ἔλθῃ εἰς βοήθειαν ἡμῶν. Ὅταν δὲ πάλιν εἴμεθα ἐν εὐτυχίᾳ, τὴν καρδίαν ἡμῶν κατακλύζει συναίσθημα εὐγνωμοσύνης καὶ ζητοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν αὐτὴν πρὸς τὸν δοτῆρα τῆς εὐτυχίας ἡμῶν. Ναί, ταῦτα πάντα εἶνε συναισθημάτων ἔμφυτα παντὶ λογικῷ ὄντι κεκτιμένῳ καρδίαν. Ἐρωτῶμεν: Ἄρα γε καὶ ταῦτα ἔμμεσοί τινες ἀποδείξεις τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὄντος, δὲν εἶνε ἢ ἐν ἡμῖν σφραγίς τοῦ δημιουργικοῦ αὐτοῦ δακτύλου;

Ὅτε οἱ ἀλέκτορες ἐωθινὸν ἐφώνουν ἤδη, ὕπνος γλυκερός ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλωτῶν τῆς νέας ὀφθαλμῶν ἐπεκάλυψε καὶ ὄνειροι ὑπνηλάται τὴν φαντασίαν ἐγχειραγῶγησαν τῆς ὀλβίας κόρης.

Ὁ Ἄριστων πλήρης ἔρωτος καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν νεκρίδα, θεωρῶν ἑαυτὸν εὐτυχίστατον ἐπὶ τῇ συγαντήσει, ἔμπλεως ἐλπίδων κατακλιθεὶς ἀφ' ἐσπέρας μόλις ἠγέρθη περὶ τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν.

Οἱ δὲ γονεῖς; — ἐκείνοι συνεσκέφθησαν μέχρι μεσονυκτίου καὶ ἀπεφάσισαν, ἵνα ἅμα τῇ ἡορῇ προτείνωσιν εἰς τὸν Ἄριστων τὴν χεῖρα τῆς Ἀναστασίας. Οὕτω τὸ θεῖον ἀντήμοιβε τὴν κόρην, ἥτις πρὸς αὐτὸ εἶχεν ἀνατεθειμένας πάσας τὰς περὶ ὀλβιότητος αὐτῆς ἐλπίδας.

Μετὰ μίαν ἀκριβῶς ἐβδομυχίαν ἐν τῷ χωρίῳ Β... ἐωρτάζοντο οἱ ἀραχθῶνες τῆς Ἀναστασίας καὶ τοῦ Ἄριστωνος· οἱ νεανίαι εὐρίσκοντο εἰς τὸ ζεῖνθ τῆς εὐτυχίας, οἱ καλοὶ χωρικοὶ εὐφρανθήσαν ἐπευχόμενοι ἵνα καὶ τὸν γάμον μετὰ μείζονος εὐτυχίας ἐορτάσωσι.

(Ἀκολουθεῖ) ΜΕΝ. Π. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ. — Ἡ περὶ τῶν σεισμῶν τῆς Ζακύνθου ἔκθεσις τοῦ κ. Κ. Μητσόπουλου.

Ἐνθυμοῦνται βεβαίως οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται, ὅτι ὁ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητῆς τῆς Γεωλογίας καὶ Ὄρυκτολογίας κ. Κ. Μητσόπουλος ἐν τῇ ὑπὸ ἡμερομηνίᾳ 1ης ἰουλίου ἐ. ἔ. ἀγαπητικῇ ἐπιστολῇ του, ἣν ἐφιλοξενήσαμεν ἐν ταῖς ἡμετέραις στήλαις¹, ὑπέσχετο νὰ πέμψῃ τῇ συντάξει τοῦ «Νεολόγου» ἀντίτυπον ἐκθέσεως αὐτοῦ ἀποσταλείσης, ὡς ἔγραφε, εἰς τὸ Petermanns Mittheilungen ἤδη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος μαΐου καὶ πραγματευομένης τὸ ζήτημα τῶν τελευταίων ἐν Ζακύνθῳ σεισμῶν, μετὰ τῆς παρακλήσεως νὰ γείνη καὶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ φύλλῳ καὶ περὶ ταύτης μνησθεῖς.

Ἐκπληρῶν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ ταύτην ὁ κ. Μητσόπουλος ἀπέστειλεν ἡμῖν μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτὸν εὐγενείας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ λήξαντος αὐγούστου τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντίτυπον, οὕτω δὲ παρέχεται ἡμῖν ἡ ευκαιρία νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τῶν τελευταίων ἐν Ζακύνθῳ σεισμῶν καὶ νὰ συμπληρώσωμεν τὰς περὶ τούτων ἐκείνοτε ἀναγραφείσας ἐν ταῖς στήλαις ταύταις εἰδήσεις. Οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται ἔχοντες οὕτω πρὸ αὐτῶν, πλὴν τῆς ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ² δημοσιευθείσης ἐκθέσεως τοῦ ἐν Ζακύνθῳ διευθυντοῦ τοῦ Eastern Telegraph κ. W. G. Forster, καὶ τὴν κατωτέρω δημοσιευμένην περίληψιν τῆς ἀποσταλείσης ἡμῖν ἐκθέσεως τοῦ κ. Μητσόπουλου, δυνηθήσονται βεβαίως νὰ σχηματίσωσιν ἀκριβῆ καὶ σαφεῖς ἰδέαν τῶν διαφόρων φάσεων καὶ τῶν κατάστραφικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ μεγάλου τούτου γεωλογικοῦ φαινομένου.

Ἡ ἐν λόγῳ ἐκθεσις τοῦ κ. Μητσόπουλου κατέχει 8 ὄλας σελίδας³, σχήματος μεγάλου τετάρτου, τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος περιοδικοῦ Petermanns Mittheilungen καὶ συνοδεύεται ἀπὸ τοπογραφικοῦ καὶ γεωλογικοῦ χάρτου, κλίμακος 1 : 300000, τῆς σχεδὸν ὀλοσχερῶς κατερειπωθείσης ἠΐθου. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ, μετὰ βραχείαν τῆς κατάστροφῆς προεισαγωγῆν, ἀναφέρεται συντόμως διότι, ὡς ὁ συγγραφεὺς ἀναγράφει, πολλὰ ὥστε μέχρι τοῦδε ἡ Ζακύνθος ἠρηνυῖτο ἀπὸ τῆς ἀπώλειας τῆς γεωλογικῆς αὐτῆς συστάσεως, ἰδίᾳ δὲ ἀναφέρει οὕτως ἐν τῇ προκειμένῃ αὐτοῦ ἐκθέσει τὴν σαφεῖ καὶ ἀκριβῆ ἐπισκοπήσιν ταύτης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Partsch, ὅστις ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ ἐν ἔτει 1891 δημοσίευσεν ἀξιολογὸν περὶ ταύτης πραγματείας) ἡ γεωλογικὴ θέσις τῆς Ζακύνθου καὶ πασῶν τῶν Ἰονίων νήσων, αἵτινες ἰδίᾳ ἀλλοτε τμήματα τῆς στερεᾶς ἀποσπασθέντα ἀπὸ τῆς μεγάλης ὀρηκτικῆς τῆς ἐκτεινομένης παράλληλως τῇ στερεᾷ ἀπὸ τῆς Κεφκίθου εἰς τὴν νοτίαν τῆς Μεσσηνιαίας ἡσας καὶ ἐτι νοτιότερον. Κατὰ τὸν ἀρχαῖον δὲ χάρτην ὅστις Ζάκυνθος καὶ τῆς Κεφαλληνίας κείνται ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄρους ἐπιπέδου, εὐρισκομένου εἰς βάθος 200 μ., χωριζομένου δὲ ἀπὸ τῆς στερεᾶς διὰ

1) Βλέπε ἀριθμ. 34, ἐν σελ. 672 — 673.
2) Βλέπε ἀριθμ. 39, ἐν σελ. 772 — 773, ὅτι ὡς ἐξ ἔχθ.
3) 166 — 174.

τάφρου, ἢς τὸ βάθος ἀνέρχεται εἰς 500 μ. Γεωγωνο-
στικῶς ἢ Ζάκυνθος δύναται νὰ διαιεθεῖ εἰς δύο σχη-
ματισμούς, οἵτινες χωρίζονται ἀλλήλων καὶ τοπο-
γραφικῶς, ἤτοι εἰς τὸν δυτικόν, συνιστάμενον ἐξ
ὄρεων ἀσδέστου καὶ κιμωλίας, οἷον τοῦ Ἄστέρι
(547 μ.), Πύργου (510 μ.), Βραχιῶνας (758
μ.), Γαῖτανα (581 μ.), Ψηλὴ Ράχη, κτλ.,
καὶ εἰς τὰ πρὸς ἀνατολὰς τριτογενῆ στρώματα, ἄ-
τινα πλὴν ἄλλων συνιστῶσι τὸν Σκοπόν καὶ τὸν
λόφον ἐφ' οὗ ἴδουται ἡ ἐνετικὴ ἀκρόπολις. Ὡς συν-
τόμου ταύτης γεωλογικῆς περιγραφῆς ἐπιτελεῖται κατὰ
λόγον τῶν περὶ τῶν σεισμῶν τῆς ὥραιας πλὴν ἀτυ-
χοῦς τοῦ Σολωμοῦ πατρίδος γραψάντων ἡμετέρων τε
καὶ ξένων, μεθ' ὧν σημειοῦνται κατὰ χρονολογικὴν
τάξιν οἱ σπουδαιότεροι τῆς νήσου σεισμοὶ κατὰ τὴν
ἐνετικὴν καὶ ἀγγλικὴν κυριαρχίαν, περὶ ὧν παρα-
πέμπεται ὁ ἀναγνώστης εἰς τὰ ἐν τῷ περιοδικῷ
Μοῦσαι (Ζάκυνθος 1893, ἐν σελ. 163) δημο-
σιευθέντα. Ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ γίνεται σύν-
τομος μείνα τῶν 16 σημαντικωτέρων τῆς νήσου
σεισμῶν ἀπὸ 16 ἀπριλίου 1514 μέχρι 15 αὐγού-
στου 1886.

Τὸν χρονολογικὸν τοῦτον πίνακα κλείει ὁ συγγρα-
φεὺς διὰ τῶν ἐπομένων, ἅτινα ἀποτελοῦσι οἰοεὶ
τὸ συμπέρασμα τῆς ιστορικῆς ταύτης εἰσαγωγῆς τοῦ
τελευταίου καταστρεπτικοῦ τῆς νήσου σεισμοῦ :

« Ἐκ τῆς βραχείας ταύτης περιγραφῆς τῶν σπου-
δαιωτέρων σεισμῶν καταφαίνεται, ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς
νήσου ταύτης ἀδιαλείπτως εὐρίσκειται ἐν κινήσει,
μὴ παρερχομένου ἔτους ἀνευ ἐλαφρῶν ἢ ἰσχυρῶν δο-
νήσεων. Παρατηρῶν δὲ ὁ συγγραφεὺς ὅτι ὀλίγους
μῆνας πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς 19]31 ἰανουαρίου
ἔ. ἔ. τὸ ἔδαφος τῆς νήσου ἦν διαρκῶς ἀνίσυχον,
θεωρεῖ ἀναγκαῖον, πρὶν ἢ περιγράψῃ τὸ μέγα φυσικὸν
γεγονός, νὰ σημειώσῃ διὰ βραχείων τὰς ἐλαφρὰς
δονήσεις, αἵτινες προηγέθησαν τούτου, ὑποσημειῶν
ὅτι αὗται ἐδόθησαν αὐτῷ παρὰ τοῦ κ. Λ. Ζών, συν-
τάκτου τοῦ περιοδικοῦ Μοῦσαι, ὅστις ὁ ἴδιος πα-
ρετήρησε τὰς δονήσεις ταύτας, καίτοι, κατὰ τὴν
τοῦ συντάκτου τῆς ἐκθέσεως ταύτης ὑποσημειῶσιν,
ἢ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σειсмоγράφου Forster δημοσιευ-
θεῖσα ἐκθεσις τοῦ Ardaillon ἐν τῷ τῆς 15ης Ἀπριλίου
1893 φύλλῳ τοῦ Annales de Géographie, ἡ σεισμικὴ
περίοδος ἤρξατο ἔτι τῇ 4]16 αἰγούστου. Αἱ ἐλαφραὶ
αὗται δονήσεις εἶνα κατὰ χρονολογικὴν τάξιν αἱ ἐξῆς: 2

1892. Αὐγούστος.

- 9]21, πρωί (:) καὶ περὶ τὴν 11ην π. μ.
- 15]27, περὶ τὸ μεσονύκτιον, φρικώδης δόνησις.
- 22 (3 Σεπτεμβρίου), περὶ τὰς 2 ὥρ. π. μ., ἰσχυρὰ δόνησις ἀκολουθημένη ὑπὸ βοῆς ὑπογῆνου. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγένοντο καὶ ἕτεραί δονήσεις, ὧν ἰσχυρόταται ἦσαν αἱ τῆς 3 ὥρ. καὶ 6 ὥρ. π. μ. Κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Forster ἡ διεύθυνσις ἦν ἀπὸ Ν. πρὸς Β.

1) Βλέπε Ἐβδομαδιαίαια Ἐπιθεωρήσεως ἀριθμ. 39, ἐν σελ. 772, στήλη 2α.
2) Τὴν σειρὰν ταύτην τῶν προδρόμων τοῦ μεγάλου σεισμοῦ δονήσεων δημοσιεύσασιν ἐνταῦθα, διότι διὰ ταύτης συμπληροῦνται, καίτοι ὁμῶς ἀσφαλῶς τὰ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀέθρου τοῦ κ. Forster πρὸ μῆνος καὶ πλέον δημοσιευθέντα ἐν ταῖς στήλαις ταύταις.

- 25 (6 Σεπτεμβρίου), κατὰ τὴν 2 ὥρ. π. μ.
- 28 (9 Σεπτεμβρίου), μία δόνησις τὴν πρωίαν.

Σεπτέμβριος.

- 2]14, περὶ τὴν 2 ὥρ. π. μ. Μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου συνέβησαν 15 ἔτι δονήσεις.
- 4]26 — 15]27. Ἰσχυρὰ δόνησις μετὰ βοῆς ὑπογῆνου.
- 45]27 — 16]28. Ἰσχυρὰ δόνησις περὶ τὸ μεσονύκτιον.
- 18]30, περὶ τὴν 1 ὥρ. π. μ. Ἰσχυρὰ δόνησις μετὰ βοῆς ὑπογῆνου, ἀκολουθημένη ὑπὸ ἐτέρων ἐλαφρῶν δονήσεων.
- 22 (4 Ὀκτωβρίου), περὶ τὴν 2 ὥρ. π. μ., ἰσχυρὰ δόνησις.
- 25 (7 Ὀκτωβρίου), καὶ 27 (Ὀκτωβρίου), περὶ τὴν 2 ὥρ. π. μ.

Ὀκτώβριος.

- 1]13, περὶ τὴν 11 ὥρ. π. μ.
- 2]14, περὶ τὴν 7 ὥρ. 45' π. μ.
- 4]16, περὶ τὴν 2 ὥρ. 45' π. μ.
- 8]20 — 9]21. Ἰσχυρὰ δόνησις περὶ τὸ μεσονύκτιον.
- 9]21, περὶ τὴν 3 ὥρ. π. μ.
- 10]22, περὶ τὴν 6 ὥρ. π. μ., ἀσθενὴς δόνησις ἀλλὰ μικροτέρας διαρκείας.
- 14]26, περὶ τὴν 9 ὥρ. π. μ.
- 17]29, περὶ τὴν 3 ὥρ. 30' π. μ.
- 27 (8 Νοεμβρίου), περὶ τὴν 3 ὥρ. 20' π. μ., δύο ἰσχυραὶ δονήσεις, ὧν ἡ δευτέρα συνοδεύετο ὑπὸ ὑπογῆνου βοῆς.

Νοέμβριος.

- 1]13, περὶ τὴν 5 ὥρ. π. μ.
- 6]18, περὶ τὴν 4 ὥρ. π. μ. μία δόνησις ἕτεραί συνέβησαν τὴν 5 ὥρ. π. μ. καὶ τὴν 5 ὥρ. 5' π. μ.
- 7]19, περὶ τὴν 5 ὥρ. 15' π. μ.
- 9]21, περὶ τὴν 8 ὥρ. 15' π. μ.
- 10]22, περὶ τὴν 4 ὥρ. 15' π. μ., δύο ἀλλεπάλληλοι δονήσεις.
- 14]26, περὶ τὴν 5 ὥρ. 45' π. μ.
- 27]9 Δεκεμβρίου, ἰσχυρὰ δόνησις περὶ τὴν 9 ὥρ. 30' π. μ.

Δεκέμβριος.

- 4]14, περὶ τὴν 5 ὥρ. 45' π. μ., 10 ὥρ. π. μ., 6 ὥρ. 5' π. μ. (μολίς αἰσθητός), 11 ὥρ. π. μ., 2 ὥρ. 30' π. μ. καὶ 8 ὥρ. π. μ.
- 3]15, περὶ τὴν 8 ὥρ. 5' π. μ., ἰσχυρὰ δόνησις.
- 6]18, περὶ τὴν 9 ὥρ. 5', π. μ.
- 7]19, περὶ τὴν 2 ὥρ. 30' π. μ., ἰσχυρὰ δόνησις καὶ μετὰ ταῦτα, κατὰ τὴν 4 ὥρ. 30' π. μ., μία ἔτι ἰσχυρότερα.
- 8]20, περὶ τὴν 2 ὥρ. 30' π. μ., δύο δονήσεις καὶ κατόπιν μία ἀσθενεστέρα περὶ τὰς 7 ὥρ. 30' π. μ.
- 9]21, περὶ τὴν 2 ὥρ. π. μ. καὶ περὶ τὴν 2 ὥρ. 30' π. μ.
- 10]22, περὶ τὴν 5 ὥρ. 45' π. μ.
- 19]31, περὶ τὴν 2 ὥρ. π. μ.
- 20 (1 Ἰανουαρίου), μία δόνησις τὸ πρωί.
- 21 (2 "), μία δόνησις.
- 22 (3 "), περὶ τὴν 6 ὥρ. π. μ.
- 23 (4 "), περὶ τὴν 8 ὥρ. 30' π. μ., ἀσθενὴς δόνησις καὶ μετὰ ταῦτα ἕτερα ἰσχυρότερα τὴν 7 ὥρ. 45' π. μ.

- 24 (5 Ιανουαρίου), περί την 8 ὥρ. 30' μ.μ., ισχυρά δόνησις.
- 25 (6 "), περί την 9 ὥρ. π.μ., ισχυρά δόνησις.
- 26 (7 "), ὁμοίως.
- 28 (9 "), μία ἀσθενής, καὶ τὴν
- 30 (11 "), μία ελαφρὰ δόνησις.

1893.

Ἐπὶ 9 περίπου ἡμέρας τὸ ἔδαφος ἐμεινεν ἥσυχον καὶ ἂν συνέβαινον ελαφροὶ κλονισμοί, ἧσαν ἀνεπαίσθητοι τοῖς ἀνθρώποις. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνάπαυλιν ταύτην ὁ γορὸς ἤρξατο ἐκ νέου.

- 10]22, περί την 3 ὥρ. μ. μ., ἀσθενής δόνησις καὶ κατόπιν, περί την 10 ὥρ. μ. μ., δευτέρα.
 - 11]23, δύο δόνησις.
 - 12]24, ἐν καιρῷ νυκτὸς ισχυρὰ δόνησις.
 - 17]29, περί την 5 ὥρ. π. μ., εἰς μόλις αἰσθητὸς κλονισμός.
- Ὁ καιρὸς ἦν ἐξαιρετος, ἀλλ' ἐπεκράτει ψῆγος ἀκινήτης.

Κλειών οὕτω τὸν χρονολογικὸν πίνακα τῶν μέχρι τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τῆς 18]30 Ιανουαρίου δονήσεων ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνει εἰς τὴν περιγραφὴν τούτου, περιγραφὴν ἦν συνέταξεν, ὡς ὁ ἴδιος σημειοῖ, βασιζόμενος ἐπὶ τῶν ἀμφιβόλου ἀκριθείας παρατηρήσεων καὶ σημειώσεων τοῦ τε προμνημονευθέντος κ. Ζών ὡς καὶ τοῦ Δρος Φ. Δ. Κουρτζόλα, ὅστις ἔσχε τὴν ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον γενναϊότητα νὰ παρακολουθῆ μετὰ προσοχῆς τὸ φαινόμενον, ἐνῶ ἡ οἰκία αὐτοῦ κατεστρέφετο. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῆς καθαρῶς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τοῦ μεγάλου τούτου γεωλογικοῦ γεγονότος, ἐλλείψιν περὶ ἧς τὰ δέοντα ἐγράφησαν ἐν καιρῷ ἐν ταῖς στήλαις ταύταις, ἀναγνωρίζω μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐκρινείας ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ ὁ κ. Μπισσούπουλος, ὁμολογεῖ ὅτι δυστυχῶς ἀδύνατον ἦτο αὐτῷ ἕνεκεν ἀδιαθεσίας νὰ μεταβῆ εἰς τὴν νῆσον ἅμα τῇ εἰδήσει τοῦ θλιβεροῦ γεγονότος, σημειοῖ δὲ ἐπὶ λέξει ὅτι: "Μόλον ὅτι ἡ Ἑλλάς κατατάσσεται μετὰ τὸν μᾶλλον ἐκτεθειμένον εἰς σεισμὸς χώρον, τὸ φυσικὸν τοῦτο φαινόμενον δυστυχῶς ὀλίγον ἢ οὐδαμῶς διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον, οὐδεὶς δὲ τυγχάνει ὑποστηρίξεως πρὸς ἐπιστημονικὴν τούτου σπουδὴν. Ἐλλείπουσι πεπειραμένοι ἄνδρες, ἐνδιαφερόμενοι εἰς τοῦτο, καὶ χρηματικὰ μέσα πρὸς ἰδρύσιν σταθμῶν καὶ πορισμὸν τῶν ἀπαιτουμένων ὀργάνων. Ἐλπίζομεν ὅτι ἐν τῷ μελλόντι θέλει ἐπέλθει ἡ διόρθωσις. Ὁ τι ὅμως νῦν γίνεται, ὀφείλεται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Τοῦτου ἕνεκα δέον νὰ μὴ θεωρῶμεν τὰς χρονικὰς ἐνδείξεις ὡς λίαν ἀκριβεῖς, ἀφ' οὗ ἐλλείπουσιν εὐαισθητὰ σεισμόμετρα. Οἱ κ. Κουρτζόλας, ἐν Ζακύνθῳ, καὶ Κόρυλλος, ἐν Πάτραις, ἔπραξαν ὅ,τι δυνατόν, ὅπως ὀρίσασθαι μοι ἀκριβῶς τὸν χρόνον τοῦ σεισμοῦ, πλὴν οὐδὲν ἐκ τούτων προσέκυψεν ἱκανοποιητικόν ἢ ισχυρὰ ἐν Ζακύνθῳ δόνησις ἐσημειώθη τῇ 5 ὥρ. 45' π. μ. (μέσον χρόνον Ζακύνθου), ἐν Πάτραις τῇ 5 ὥρ. 32' (μέσον χρόνον Ἀθηνῶν). Ἐὰν τὸν τελευταῖον τούτον μετατρέψωμεν εἰς χρόνον Ζακύνθου, λαμβάνομεν 5 ὥρ. 32' — 14' 16" = 5 ὥρ. 21, (περίπου). Κατὰ ταῦτα ἔπρεπε νὰ ἠσθάνθησαν οἱ ἐν Πάτραις τὴν δόνησιν πρὸ τῶν ἐν Ζακύνθῳ, ὅπερ ἐσφαλμένον. Κατὰ σημειώσιν τοῦ Δρος Ἀγαμέμνονος ἐν Ρώμῃ αἱ δόνησις τῆς 19]31

Ιανουαρίου ἐγένοντο αἰσθηταὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὡς ἀκολουθῶς:

- Ἐν Ρώμῃ τὴν 5 ὥρ. 5' 28" π. μ.
- Βενεδέντῳ 5 ὥρ. 5' 55" (μέσον χρόνον)
- Κατάνη 5 ὥρ. 9' 15" (πρὸς τὸν Πρώμον.)
- Μινεο 5 ὥρ. 9' 45" (πρὸς τὸν Πρώμον.)

Ἐὰν τοὺς χρόνους τούτους μετατρέψωμεν εἰς μέσον χρόνον Ζακύνθου (περίπου 33' 36"), εἰς οὐδὲν καταντῶμεν ἀποτελεσμα καὶ ὅς ἐκ τούτου ἀδύνατον εἶνε νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν ταχύτητα τῆς διαδόσεως τῶν σεισμικῶν κυμάτων.

Τὴν σημειώσιν ταύτην συμπληροῦ ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐκθέσεως διὰ τῆς ἐπομένης.

«Ὁ φθόρτερο ὀρίζει χρόνον τῆς ἐνάρξεως τοῦ σεισμοῦ τὴν 5 ὥρ. 34' π. μ. τοῦτο δὲν συμπίπτει μετὰ τῆς προφανῶς ἀδεαίου ἐν Πάτραις παρατηρήσεως, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀντίκειται τῇ ἰταλικῇ. Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην παράδοξον εἶνε ὅτι οἱ τόποι ἐκεῖνοι ἠσθάνθησαν τὴν δόνησιν τόσῳ ἐνωρίτερον ὅσῳ μᾶλλον τῆς Ζακύνθου ἦσαν ἀπομακρυσμένοι, ἡ δὲ αἰτία τῆς συναφείας τοῦ ἰονικοῦ πρὸς τὸ ἰταλικὸν φαινόμενον φαίνεται ἡμῖν μὴ εἶσθαι ἐντελῶς καθωρισμένη».

Ὅπως δὴποτε, τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Μπισσούπουλου παρέχει τῷ ἀναγνώστῃ σαφῆ ἰδέαν τῶν τε κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ σεισμοῦ φαινόμενων καὶ τῶν συνέπειά τούτων ἐπελοποιοῦσιν εἰς τὴν ἀτυχῆ νῆσον καταστροφῶν. Οὐδὲν μετεωρολογικὸν ἢ οὐράνιον φαινόμενον προηγήθη τῆς φθορᾶς καταστροφῆς, συμβάσης τὴν 19]31 Ιανουαρίου κατὰ τὸν ἀνωτέρω σημειωθέντα χρόνον, ἐνῶ εἰσθῆναι μέγα μέρος τῶν κατοίκων ὑπνώπτεν. Κατὰ τὴν ἐκθεσίν τοῦ Δρος Κουρτζόλα ἡ δόνησις ἦν κυματοειδῆς καὶ προήρχετο ἐκ τοῦ ΝΑ, ὅπερ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μπισσούπουλου δὲν εἶναι ὅλως ἀκριβές, διότι ὡς ἀναγράφει οὗτος ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ, ἀξιοπιδεῖται τινες καὶ πεπειραμένοι ἄνδρες ἐδεβαίωσαν αὐτὸν, ὅτε κατόπιν ἐπεσκέψθη τὴν νῆσον, ὅτι ἡ δόνησις ἦτο κατ' ἀρχὰς κυματοειδῆς, εἶτα κατὰκόρυφός, καὶ ἰσχυροτέρα καὶ τέλος πάλιν κυματοειδῆς, καίτοι ὡς σημειοῦται ὁ κ. Μ. κατὰ τὴν ἐκθεσίν τοῦ κ. Forster ἡ δόνησις αἴτο καθαρῶς κυματοειδῆς, ἔχουσα διεσθυσθῆναι ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς. Ἡ φθορὰ αὕτη δόνησις διαρκέσασα κατὰ τὸ σεισμόμετρον τοῦ κ. Forster ἐπὶ 25", ἐκλήθησεν οὐ μόνον τὴν Ζακύνθον, ἀλλὰ καὶ τὰς γειτνιαζούσας χώρας τῆς Ἡλίδος (Κυλίνην, Πύργον, Κατάκολον), Ἀχαΐας (Πάτρας), τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὴν Κεφαλληνίαν. Ἐν Ἀθῆναις καὶ Κορίνθῳ οὐδὲν ἠσθάνθησαν, ὅπερ φαίνεται τῷ κ. Μ. τοσούτῳ μᾶλλον παράδοξον, ὅσῳ οἱ σεισμοὶ Μεσσηνίας (1886), Αἰγίου (1861) Ἐπιδῶν (1853) καὶ Χίου (1881) ἐγένοντο αἰσθητοὶ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν πόλεων τούτων.

Ἡ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως διδομένη εἰκὼν τῆς καταστάσεως τῆς νήσου κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐκθέσεως.

1) Βλέπε Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις ἐπὶ τῆς ἑβδομάδος 39 ἐν σελ. 773, στήλ. 1.
 2) Βλέπε Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις ἐπὶ τῆς ἑβδομάδος 39 ἐν σελ. 773, στήλ. 1.
 3) Κατὰ τὴν ἐκθεσίν τοῦ κ. Forster 12" μόνον. Αὐτὸς ἐν σελ. 773, στήλ. 1.

ταστροφής, αποτελούσα φυσικώς τὸ ἀσφαλέστερον μέρος τῆς ὅλης αὐτοῦ ἐκθέσεως, εἶνε ὁμολογουμένως πλήρης. Ἐκ τῶν 14 τῆς Ζακύνθου συνοικιῶν τὰ μάλιστα ἔπαθε τὸ παρὰ τὸν οὐρακὰ Ἀγίον Χαράλαμπόν κείμενον Νεοχώριον, τοῦτο δὲ ἀποδίδει ὁ κ. Μ. συμφωνῶν οὕτω πληρέστατα μετὰ τοῦ κ. Forster,¹ εἰς τὴν χειρίστην οἰκοδομικὴν ἕλυν, ἥς ἡ κρῆσις ἐγένετο κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν τῆς συνοικίας ταύτης. Τὰ εἰς ἀνθρώπους θύματα σημειοῦνται εὐτυχῶς ὀλιγάριθμα, διότι, πλὴν πολλῶν δοβαρῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πληρωθέντων, μία μόνον γυνὴ ἐφονεύθη ὑπὸ τὰ εἰρηπία τῆς οἰκίας αὐτῆς. Ἐκ τῶν λοιπῶν συνοικιῶν τῆς πόλεως σπουδαίως μὲν ἔπαθον αἱ συνοικίαι τῆς Ἀγίας Ἀννης, ἐνθα καὶ ἐφονεύθη εἰς ἀνὴρ, καὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἐνθα πολλοὶ ἐτραυματίσθησαν, ἥττον δὲ ἔπαθον αἱ συνοικίαι τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἐν δὲ τῇ συνοικίᾳ τῶν Ταξιαρχῶν πτωχὸς οικογενειάρχης εὔρε τὸν θάνατον ταφείας ὑπὸ τὸν κρημιθθέντα τοῖχον τῆς παρακειμένης οἰκίας.

Κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον σπουδαίως ἐβλάθησαν καὶ οἱ πλείστοι τῶν ναῶν τῆς πόλεως, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ἀγία Τριάς, ὁ Ἅγιος Ἡλίας, ὁ Ἅγιος Στυλιανός, ὁ Παντοκράτωρ, καὶ ὁ τῶν καθολικῶν *Santa Maria della Grazia*. Ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Διονυσίου, κτισθεὶς τῷ 1720, ἐργάτῃ πολλοαχῶ, ἐνῶ τὸ παρ' αὐτὸν κωδωνοστάσιον οὐδὲν ἔπαθε, μόνου τοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κειμένου σιδεροῦ σταυροῦ κλινάντος πρὸς δυσμάς. Οὐδόλως δὲ ἐβλάθησαν οἱ ναοὶ τῶν Ἀγίων Πάντων (1677), τῆς Φανερωμένης (1633), ὡς καὶ ὁ Ἅγιος Νικόλαος τοῦ Μώλου, ὅστις, κατὰ τὰ χρονικά τοῦ ἔτους 1578, ἴδρυτο ἐπὶ νησίδος συνδεομένης τότε τῇ πόλει διὰ γεφύρας. Πλὴν τῶν τριῶν τούτων ναῶν ὀλοσχερῶς ἐσώθησαν καὶ ἕτεραι καλῶς ἐκτισμένοι οἰκοδομαί. Σπουδαίως ἐτίσθη ἐβλάθη καὶ τὸ ὡραῖον δημοτικὸν θέατρον, οὗτινος ὁ θεμέλιος μὲν λίθος κατετέθη τῷ 1840, ἀλλ' ἡ οἰκοδομὴ συντελεσθῆναι τῷ 1870. Ἐκ τῶν προαστείων τὰς μεγίστας ζημίας ὑπέστησαν τὸ Πόχαι, κείμενον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀργιλλοτιτανώδους λόφου ἐφ' οὗ καὶ ἡ ἀκρόπολις, οἱ Κήποι καὶ ὁ Βασιλικός. Ὅτε, λέγει ὁ κ. Μπτόστουλος, τὴν 12)24 ἀπριλίου ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν εὖρον ἀβλαβές τὸ παρὰ τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ ρηθέντος λόφου κείμενον προάστειον Κριογέρι, ἀνέπαφον καὶ ἀσινῆ τὸν φάρον, ἐν ἐργαστάσιον, μίαν οἰκίαν καὶ ἓνα ναόν, καίτοι πάντα ταῦτα δὲν εἶνε στερεῶς ὡκοδομημένα. Ἐφαίνετο ὡς εἰ ὁ ἀργιλλοτιτανώδης λόφος παρεκώλυσε τὴν περαιτέρω διάδοσιν τῶν σεισμικῶν κυμάτων.

Κατὰ τὴν ἐπίσπυον ἐκθεσιν, ἐκ τῶν 4500 οἰκιῶν τῆς πόλεως αἱ 1000 καταστράφησαν ἐκ θεμελίων, 2000 ἐβλάθησαν σπουδαίως, 1200 δὲ ὄνται μικρῶν ἐπισημῶν καὶ 300 ἐν αἷς ἀνεκαταριθμεῖται τὸ ἀρχαῖον καὶ πολυτελές μέγαρον τῆς οικογενείας Ρώμα, εἰμεινᾶν ἀνεπαφῶ. Ἐκ τῶν περιχώρων τὰ μάλιστα ἔπαθε τὸ πρὸς Δ' τοῦ λόφου τῆς ἀκροπόλεως

χωρίον Γαϊτάνι, οὗτινος οἱ φίλεργοὶ κάτοικοι μένουσιν ἔκτοτε ἄστεργοι, ἡ Αἰθάνιᾳ κατὰ τὰς ὑπορείας τοῦ Μεγάλου Βουνοῦ καὶ τὸ Μαχαυράδον, σπουδαίως δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον κατῆττον ἐβλάθησαν πλὴν τούτων καὶ αἱ λοιπαὶ τοποθεσίαι καὶ τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦ τιτανώδους ὄρους χωρία, ἐνῶ τοῦναντίον τὸ μέγιστον μέρος τῆς δυτικῆς τιτανώδους χώρας ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Σχινάρι μέχρι τῆς Καλιόμηνης εἰμεινᾶν σχεδὸν ἄθικτος, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν τοπειῶν Βολίμης μόλις ἠσθάνθησαν τὰς δονήσεις. Σπουδαίως ἔπαθε τὸ νότιον μέρος μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Μαραθιά ἐνθα κείνται τὰ χωρία Ἀγαλάς καὶ Κερὶ καὶ ἄλλα.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Μ. ἀναγραφόμενα σχετικῶς πρὸς τὴν πρώτην καὶ σημαντικωτέραν τῶν δονήσεων τῆς 19)31 ἰανουαρίου. Πλὴν ταύτης δὲ ἐσημειώθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ τρεῖς ἕτεραι ἰσχυραὶ δονήσεις συνοδηόμεναι ὑπὸ ὑποχθονίου βοῆς: περὶ τὴν 6 ὥρ. 50' π. μ. 3 ὥρ. μ. μ. καὶ 6 ὥρ. 30' μ. μ.

Τὰς ἰσχυράς ταύτας δονήσεις παρεκκολούθησε τὴν ἐπομένην (20)1 φεβρουαρίου) νέα κυματοειδὴς δόνησις διευθυνομένη ἀπ' Ἀ πρὸς Δ' κατὰ τὴν 2 ὥρ. π. μ.² (κατὰ τὸν κ. Forster τὴν 1 ὥρ. 56'), ἥτις διαρκέσασα ἐπὶ 18" (κατὰ τὸν κ. Forster 20") κατέστρεψεν ὀλοσχερῶς τὸ μέγιστον μέρος τῶν χωρίων Κερὶ καὶ Ἀγαλάς, οὗτινος 15 μόνον οἰκίαι εἰμεινᾶν ἀβλαβεῖς. Πολλοὶ ἐπληρώθησαν, ἐπειδὴ τὸ δεινὸν κατέλαβεν αὐτοὺς κοιτωμένους. Ὁ κ. Μ. ἀναφέρει ὅτι, ὅτε ἐπεσκέφθη τὸ χωρίον τοῦτο, εὐπορος χωρικὸς εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ μέγας σεισμός τῆς 19)31 ἰανουαρίου ὀλίγον ἐβλάψε τὸ χωρίον καὶ ὅτι ἥτο κυματοειδὴς, προερχόμενος ἀπὸ τοῦ ΝΔ, ἡ δὲ δευτέρα δόνησις τῆς 20)1 φεβρουαρίου ἥτο κατακόρυφος καὶ τόσον ἰσχυρά, ὥστε ἀπαδαὶ αἱ πλείονες τῶν 120 οἰκίαι τοῦ χωρίου καταρριπώθησαν, ὅτι δὲ ὁ ἴδιος εἶδε πῶς οἱ ἀκρωγωνιστοὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ λίθοι ἀνερρίφθησαν περὶ τὰ 10 μ. καὶ κατέπεσον διελθόντες ὑπεράνω τοίχου 15 μ. μακρὰν κειμένου.

Ἡ δόνησις αὕτη ἥτο σχεδὸν ἀνεπαίσθητος ἐν τῷ δήμῳ Ἐλατειῶν (Βολίμης), ἀλλ' ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς προαστείσις ἡ καταστροφὴ ἥτο μεγάλη, εὐτυχῶς ὅμως ἀνευ ἀνθρωπίνων ἀπωλειῶν, ἐγένετο δὲ αἰσθητὴ καὶ ἐν Πάτραις τὴν 2 ὥρ. 10' π. μ. (μέσον χρόνον Ἀθηνῶν) σημειωθείσα ὑπὸ τοῦ Δρος Κορύλλου.

Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν περιορίσθησαν μέχρι τοσούτου, διότι πλὴν τῶν ἀσθενῶν κλονισμῶν καὶ τῆς ὑποχθονίου βοῆς, οἵτινες ἐξηκολούθησαν μέχρις ἐσπέρας, δύο ἰσχυρότεροι δονήσεις γενόμεται τὴν

1) Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ κ. Forster ἡ διεύθυνσις τῆς δονήσεως ἦτο πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικόν. (βλ. Ἐβδ. Ἐπιθ. ἐνθα ἀνωτέρω).
 2) Ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναφέρεται ἐν ὑποσημειώσει ὅτι κατὰ σημείωσιν τοῦ ἐν Ρώμῃ κληρικοῦ Ἀγαμέμνονος ἡ δόνησις αὕτη ἐγένετο αἰσθητὴ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὡς ἑξῆς:
 ἐν Ρώμῃ τὴν 1 ὥρ. 25' 42" π. μ.
 Mineo » 1 » 27' — » »
 Κατάνη » 1 » 28' 22" « »

1) Ἀπόθ.

νύκτα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἠνάγκασαν τοὺς ταλαιπώρους κατοίκους νὰ διανυκτερεύσωσιν ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐν ἀβλῖαις καλύβαις καὶ σκιναῖς, μηδενὸς πολυμῶντος νὰ πατήσῃ τὸν πόδα ἐν αἷῳ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταύταις οὐδεμίαν ἠδυνήθησαν νὰ εὗρωσιν ἀνάπαυσιν, διότι τὸ ἔδαφος ἐξηκολούθει ἀδιαλείπτως κινούμενον, 10-δὲ ἰσχυραὶ δονήσεις ἀμυδᾶσαι κατὰ τὴν ἀπαισίαν ταύτην νύκτα ἠνάγκασαν τοὺς κερμηκώτας κατοίκους νὰ παραμείνωσιν ἄπνοι καὶ ἐπὶ ποδῶν.

Μετὰ τὴν ὁμολογουμένως πιστὴν καὶ γλυφουρὰν περιγραφὴν τῆς εἰκόνης τῆς καταστροφῆς, ἡς διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐκτενῆ περιλήψιν παρεθέσαμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, ὁ κ. Μητσόπουλος περιγράφει μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζωιοῦ καλῶς καὶ τὴν γενομένην τῇ ἐπιούσῃ, 24) 2) φεβρουαρίου, δέσιν προ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἔνθα ἐξήγαγον τὸ ἱερόν τοῦ Ἁγίου λείψανον, ὑπὸ σύμπαντος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου, τὸν μετὰ τὸ τέλος τῆς λιτανείας, περὶ τὴν 1 ὥρ. μ. μ., συμβάντα ἰσχυρὸν κυματοειδῆ κλονισμόν, ὅστις ἐκορύφωσε τὴν ἀπελπισίαν τῶν ἡδὴ ἐκ τῆς διαδόσεως τῆς φήμης τοῦ προδεχοῦς καταποντισμοῦ τῆς ὄλης νήσου ἀποτεθαρρημένων κατοίκων, τὴν μετὰ τὸν κλονισμόν ῥαγαδιωτάτην βροχὴν καὶ καταγίδα, ἣν οὕτως εἰπεῖν δυσώδεον ὑποχθόνιοι μικροὶ καὶ ἐπανειλημένοι δονήσεις, ὧν ἰσχυρόταται ἦσαν αἱ τῆς 5 ὥρ. 40' καὶ 11 ὥρ. 58' μ. μ., καὶ τέλος τοὺς ἀπὸ τῆς 22) 3) ἰανουαρίου μέχρις ἀπριλίου διαρκέσαντας κλονισμούς, οἵτινες κατέληξαν εἰς τὸν δευτέρον μέγαν σεισμόν τῆς 5) 17) ἀπριλίου ἔ. ἔ. ὅστις συνεπλήρωσε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς. Οἱ κλονισμοὶ οὗτοι ἀναγράφονται γενόμενοι κατὰ τὰς ἐπομένους μηνολογίας:

- 23) 4) φεβρουαρίου, τὴν 7 ὥρ. μ. μ., ἰσχυρὰ δονήσεις ἐν συνόλῳ 5' μ. μ.
- 24) 5) φεβρουαρίου, δονήσεις ἐν συνόλῳ 5' μ. μ.
- 25) 6) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 9 ὥρ. 2' μ. μ.
- 26) 7) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 5 ὥρ. 48' π. μ.
- 27) 8) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 3 ὥρ. 32' π. μ.
- 28) 9) φεβρουαρίου, δονήσεις πολλαί, ὧν δύο ἰσχυραί.
- 29) 10) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 6 ὥρ. 28' π. μ.
- 1) 11) 1) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 3 ὥρ. π. μ.
- 2) 12) 2) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 7 ὥρ. π. μ.
- 3) 13) 3) φεβρουαρίου, τὴν 3 ὥρ. π. μ., ἰσχυρὸς κλονισμὸς τὴν 12 ὥρ. 30' μ. μ., δύο ἐλαφρὰ δονήσεις τὴν 4 ὥρ. μ. μ.
- 6) 18) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 9 ὥρ. 15' μ. μ.
- 8) 20) φεβρουαρίου, τὴν 4 ὥρ. π. μ., τὴν 11 ὥρ. π. μ. καὶ τὴν 9 ὥρ. 5' μ. μ.
- 9) 21) φεβρουαρίου, τὴν 6 ὥρ. 15' π. μ. καὶ τὴν 11 ὥρ. π. μ.
- 10) 22) φεβρουαρίου, ἀσθενεῖς δονήσεις περὶ τὴν 3 ὥρ. π. μ., τὴν 3 ὥρ. 30' π. μ., τὴν 5 ὥρ. 20', τὴν 5 ὥρ. 45', τὴν 6 ὥρ. 30' π. μ. καὶ τὴν 3 ὥρ. 15' μ. μ.
- 11) 23) φεβρουαρίου, τρεῖς δονήσεις μεταξύ τῆς 2 καὶ τῆς 5 ὥρ. μ. μ., τὴν 4 ὥρ. 50' π. μ., τὴν 4 ὥρ. 50' π. μ., τὴν 5 ὥρ. 45' π. μ. καὶ τὴν 9 ὥρ. μ. μ.
- 12) 24) φεβρουαρίου, περὶ τὴν 11 ὥρ. 30' π. μ., τὴν 3 ὥρ. μ. μ., τὴν 8 ὥρ. 20' π. μ. καὶ τὴν 11 ὥρ. 20' μ. μ.

- 13) 25) φεβρουαρίου, τὴν 3 ὥρ. 52' π. μ. καὶ τὴν 4 ὥρ. π. μ.
- 14) 26) φεβρουαρίου, τὴν 9 ὥρ. 8' π. μ. καὶ τὴν 11 ὥρ. π. μ.
- 15) 27) φεβρουαρίου, τὴν 9 ὥρ. 30' π. μ. καὶ τὴν 9 ὥρ. 40' π. μ.
- 16) 28) φεβρουαρίου, ἰσχυρὰ δονήσεις τὴν 8 ὥρ. 15' π. μ.
- 17) 1) 1) μαρτίου, τὴν 1 ὥρ. π. μ., τὴν 6 ὥρ. π. μ., τὴν 6 ὥρ. 50' π. μ., τὴν μεσημέριαν τὴν 9 ὥρ. 45' π. μ. καὶ τὴν 10 ὥρ. μ. μ.
- 18) 2) 2) μαρτίου, τὴν 0 ὥρ. 10' π. μ., τὴν 3 ὥρ. π. μ., τὴν 3 ὥρ. 45' π. μ., ἰσχυρὰ παρατεταμένη δονήσεις τὴν 5 ὥρ. 57' π. μ., ἰσχυραὶ δονήσεις τὴν 8 ὥρ. 30' π. μ., τὴν 2 ὥρ. 15' καὶ τὴν 4 ὥρ. 25' μ. μ., ἐν συνόλῳ δονήσεις πλέον τῶν 50.
- 20) 4) 4) μαρτίου, δύο δονήσεις ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἰσχυρὰ δονήσεις περὶ τὴν 5 ὥρ. 10' μ. μ.
- 21) 5) 5) μαρτίου, περὶ τὴν 11 ὥρ. 5' π. μ. καὶ τὴν 0 ὥρ. 10' μ. μ., τὴν 1 ὥρ. 22' μ. μ., τὴν 10 ὥρ. 10' μ. μ., τὴν 11 ὥρ. 10' μ. μ., τὴν 11 ὥρ. 10' μ. μ.
- 22) 6) 6) μαρτίου, περὶ τὴν 5 ὥρ. 20' π. μ., τὴν 8 ὥρ. π. μ., τὴν 7 ὥρ. 25' π. μ., τὴν 7 ὥρ. 25' π. μ.
- 23) 7) 7) μαρτίου, περὶ τὴν 7 ὥρ. 15' καὶ τὴν 9 ὥρ. 25' μ. μ.
- 24) 8) 8) μαρτίου, περὶ τὴν 8 ὥρ. 10' καὶ περὶ τὴν 9 ὥρ. 10' μ. μ.
- 25) 9) 9) μαρτίου, τὴν 2 ὥρ. π. μ., ἰσχυρὰ δονήσεις περὶ τὴν 9 ὥρ. 25' μ. μ., τὴν 9 ὥρ. 25' μ. μ.
- 26) 10) 10) μαρτίου, ἰσχυρὰ δονήσεις περὶ τὴν 9 ὥρ. 25' μ. μ., τὴν 9 ὥρ. 25' μ. μ.
- 28) 12) 12) μαρτίου, περὶ τὴν 2 ὥρ. π. μ., τὴν 2 ὥρ. π. μ.
- 1) 13) 13) 1) ἀπριλίου, τὴν 7 ὥρ. 40' π. μ. καὶ τὴν 8 ὥρ. 45' π. μ.
- 2) 14) 14) 2) ἀπριλίου, τὴν 7 ὥρ. 40' π. μ. καὶ τὴν 8 ὥρ. 45' π. μ.
- 3) 15) 15) 3) ἀπριλίου, τὴν 3 ὥρ. π. μ., ἰσχυρὸς κλονισμὸς τὴν 7 ὥρ. 55' μ. μ., ἀσθενεῖς δονήσεις τὴν πρῶταν ἐπαναληφθεῖσαι περὶ τὴν 5 ὥρ. 55' καὶ 6 ὥρ. 30' π. μ.
- 4) 16) 16) 4) ἀπριλίου, ἀσθενεῖς κλονισμοὶ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὴν 7 ὥρ. 40' π. μ. καὶ τὴν 8 ὥρ. 45' π. μ.
- 5) 17) 17) 5) ἀπριλίου, περὶ τὴν 8 ὥρ. 30' καὶ 10 ὥρ. 20' π. μ., ἰσχυραὶ δονήσεις, ἀσθενεῖς δονήσεις περὶ τὴν 11 ὥρ. 5' π. μ.
- 6) 18) 18) 6) ἀπριλίου, περὶ τὴν 6 ὥρ. 25', 11 ὥρ. 5' π. μ., 1 ὥρ. 5 ὥρ. 55' καὶ 7 ὥρ. 10' μ. μ.
- 7) 19) 19) 7) ἀπριλίου, περὶ τὴν 6 ὥρ. 10' καὶ 7 ὥρ. 35' π. μ.
- 8) 20) 20) 8) ἀπριλίου, περὶ τὴν 6 ὥρ. 34' μ. μ., ἰσχυρὰ δονήματα διαρκέσαντα 20' καὶ τὴν 10 ὥρ. 20' μ. μ.

Ὁ ἐν Πάτραις Δὲ Κορύλλος ἐσημείωσε τὴν δόνησιν ταύτην γενομένην τὴν 6 ὥρ. 30' μεσσημέριον τῆς 24) 1) 1) ἀπριλίου τῶν τοῦτον μετατρέπει εἰς Μ. εἰς χρόνον Ζακύνθου τὴν 6 ὥρ. 41' 16" (π. μ. 30' + 11' 16"), ὅθεν ὑπολόγισε διαφοράν 7' 16" (π. μ. 6 ὥρ. 46' 16" π. μ. 3 ὥρ. 41' 16" π. μ.) ἀπὸ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἀπαιτίας ἐν Πάτραις ἀπὸ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἀπαιτίας ἐν Ζακύνθῳ εἰς Πάτραις διάστημα τῶν 90 γμ., ὅθεν εὗρσκει τὴν ἐν ἐνὶ λ' ταχύτητα τῶν σεισμικῶν κυμάτων ἴσην πρὸς 206 μ.

- 9)21 » , ισχυρά δονήσεις περί τὴν 11 ὥρ. 5' καὶ 11 ὥρ. 19' π. μ., ἀσθενής δὲ κλονισμὸς τὴν 9 ὥρ. 19' μ. μ.
- 10)22 » , ἀσθενεῖς κλονισμοὶ περί τὴν 2 ὥρ. 7 ὥρ. 15' π. μ. καὶ 8 ὥρ. μ. μ., ισχυρὰ δὲ δονήσεις περί τὴν 5 ὥρ. 48' μ. μ.
- 11)23 » , ἀσθενεῖς δονήσεις περί τὴν 6 ὥρ. π. μ. καὶ τὴν 10 ὥρ. 5' μ. μ.
- 20)1 ἄπριλίου , περί τὴν 5 ὥρ π. μ. καὶ 5' ὥρ. 45' μ. μ.
- 21)2 » , περί τὴν 5 ὥρ. 20' π. μ., τὴν 2 ὥρ. 30' μ. μ.; τὴν 11 ὥρ. 20' καὶ τὴν 11 ὥρ. 50' μ. μ.
- 22)3 » , περί τὴν 1 ὥρ. 15', τὴν 2 ὥρ. 50', τὴν 4 ὥρ. καὶ τὴν 9 ὥρ. 2' π. μ., ἐτι δὲ περί τὴν 10 ὥρ. 20' καὶ 11 ὥρ. 20' μ. μ.
- 24)5 » , τὴν 5 ὥρ. π. μ. καὶ τὴν 11 ὥρ. 35' μ. μ.
- 25)6 » , περί τὴν 1 ὥρ. 45', τὴν 2 ὥρ. 50', τὴν 4 ὥρ. καὶ τὴν 9 ὥρ. 2' π. μ., πᾶσαι συνοδεύμεναι ὑπὸ ὑπογείου βοῆς· ισχυρὸς κλονισμὸς περί τὴν 9 ὥρ. 8' π. μ.
- 26)7 » , περί τὴν 2 ὥρ., τὴν 8 ὥρ. 5' π. μ. καὶ τὴν 5 ὥρ. μ. μ.
- 27)8 » , περί τὴν 1 ὥρ. μ. μ.
- 28)9 » , περί τὴν 12 ὥρ. 30' καὶ 12 ὥρ. 33' π. μ., καὶ περί τὴν 2 ὥρ. 40' καὶ 10 ὥρ. 20' μ. μ.
- 29)10 » , περί τὴν 2 ὥρ., τὴν 5 ὥρ. 20' π. μ. καὶ τὴν 2 ὥρ. 20' μ. μ.
- 30)11 » , ισχυρὰ δονήσεις περί τὴν 1 ὥρ. 17' π. μ.
- 31)12 » , περί τὴν 11 ὥρ. 30' π. μ.
- 1)13 » , περί τὴν 12 ὥρ. 5' π. μ.
- 2)14 » , περί τὴν 4 ὥρ. 30' π. μ.
- 3)15 » , περί τὴν 2 ὥρ. 30' μ. μ.
- 4)16 » , περί τὴν 10 ὥρ. 17' μ. μ.

Καὶ αὐτὰ μὲν αἱ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Μ. ἀναγραφόμεναι ἐν εἰδει προοιμίου δονήσεις μέχρι τῆς 5)17 ἄπριλίου. Τὴν ἡμέραν ταύτην, περί τὴν 7 ὥρ. 10' π. μ., ισχυρότατος ἐγένετο κυματοειδὴς κλονισμὸς μεθ' ὑποχθονίου βοῆς, διαρκέσας 35'' καὶ συμπληρώσας τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τῆς 19)31 ἰανουαρίου. Ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναφέρεται ὅτι μεθ' ὅλην τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν διάρκειαν τοῦ κλονισμοῦ τούτου οὐδαμοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐσχηματίσθησαν χάσματα, εἰ μὴ ἐπὶ τῆς *Strata marina*, ἐνθα ἐγένετο μακρὸν καὶ στενὸν ρήγμα κατὰ τὴν προκυμαιαν τοῦ λιμένος, ὅπερ ἤδη ἐκλείσθη ὀλοσχερῶς· ἐπίσης δὲν παρετηρήθησαν κινήσεις τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ τούναντιον μεγάλοι ἀπεσπάρσθησαν βράχοι ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τοῦ χωρίου Κερὶ πεσόντες ἐν τῇ θαλάσῃ. Ἄλλοις εὐρισκόμενοι ἐπὶ τῆς νησίδος Μαραθωνῆσι εἶδον λίθους κέκαλυμμένους ὑπὸ φυκῶν ἐκσφενδονιζομένους ἐκ τοῦ θαλασσοῦ πυθμένους εἰς τὴν παραλίαν, ὃ δὲ πλοίαρχος μικροῦ ἀτμοπλοίου εὐεδαίου τὰς ἀστυνόμικας ἀρχὰς ὅτι αὐτὸς τε καὶ τὸ πλήρωμά αὐτοῦ εἶδον τὸν ἐκ τῆς θαλάσσης προεξέχοντα βράχον Β' ὀδὶ (βράχος τοῦ αὐγοῦ) σχιζομένον ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.

Εἶδομεν νῦν τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναγραφόμενα λυπηρὰ ἀποτελέσματα τῆς δευτέρας ταύτης θεομηνίας. Καὶ γενικῶς μὲν σημειοῦται ἐν αὐτῇ ὅτι εἰς σωρὸν μετετρέψαντα εὐρειῶν καὶ αἱ κατὰ τὸν σεισμόν τῆς 19)31 ἰανουαρίου ἀβλαβεῖς παραμεινῶσαι συνουκίαι, εἰδικώτερον δὲ ἀναγράφεται ἐν αὐτῇ ὅτι οἱ μόνοι ὀλοσχερῶς περισθέντες ναοὶ εἶνε ὁ τῶν Ἁγίου Πάτριου καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μωλοῦ, ὅτι δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν ὀλίγον ἐβλάβη ἡ Φανερωμένη, ἅπαντα δὲ τὰ κωδωνοστάσια αὐτῶν, πλὴν τοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐκρημνίσθησαν ἢ σπουδαίως ἐβλάβησαν. Ἐπίσης ἐν αὐτῇ ἀναγράφεται ἡ καταστροφὴ τοῦ δημοτικοῦ θεάτρου, οὗτινος κατέπεσον κατὰ μέγα μέρος δύο πλευραὶ: ἡ νοτιοανατολική, ἐν ἣ εὐρίσκειτο ἡ λέσχη καὶ ἡ βορειοδυτικὴ, περιέχουσα καφενεῖον, ἕς τὰ τῶν προαστείων Πόχουλι, Κινάτι καὶ Βαλικόρι, ἐπίσης δὲ τῶν πλείστων τῶν χωρίων καὶ ἰδία τοῦ Γαϊτάνι, ἐνθα 5 ἀρχιερωτοὶ ἐφονεύθησαν καὶ πλείστοι ἐτραυματίσθησαν, ἕς καὶ τῶν ὀρεινῶν χωρίων τοῦ δήμου Λιθακιωτῶν, ἥτοι τοῦ Κερὶ, Ἀγαλάς καὶ Λιθακιά. Ἡ ἐς τῆς παναλεθρίας τούτης ζημία ἀνέρχεται κατὰ τοῦ μετρωτέρου ὑπολογισμοῦ μόνον ἐν τῇ πόλει εἰς πλεον τῶν 13 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, διότι κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκθεσιν καταρτισθῆσαν ἐν αὐτῇ καὶ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν σεισμῶν 2000 οἰκίαι, 1700 ἐργαγῆσαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε δέον ν' ἀνοικοδομηθῶσιν ἐκ θεμελίων, 700 ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλων ἐπισκευῶν, 400 δὲ μόνον, καὶ αὗται εἰσὶν ἰδία αἰχθαμαλαὶ καὶ ἐκτιμῆσαι διὰ λίθων τετραπέδων συνοδευμένων διὰ σιδηρῶν ῥάβδων, ἐσώθησαν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω ἀναγραφείσων καὶ ἄλλων παρατηρήσεων ὁ κ. Μ. προβαίνει εἰς τὸν ἐκ τῶν ἐνόντων ὀρισμὸν τοῦ εἶδους καὶ τῆς διευσθύνσεως τοῦ σεισμοῦ τούτου, ἅτινα κατ' αὐτὸν δὲν δύνανται νὰ ὀρισθῶσιν ἀκριβῶς, διότι, ὡς ἐπὶ λέξει παρατηρεῖ, « ἡ ταραχὴ ἦν τοσαύτη¹ καὶ αἱ διηγῆσεις τόσῳ ἀντιφατικαί, ὥστε ὀλίγοι ἐκ τούτων παρεῖχοντο λαβαί, ὅπως σπουδάσῃ τις τὸ φυσικὸν τοῦτο φαινόμενον ἐπιστημονικῶς κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις μάλιστα τῆς νέας σεισμολογίας· κυρίως ἔλειπον κατὰ σεισμόμετρα, δυνάμενα νὰ δηλώσωσιν ἀσφαλῶς τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸν χρόνον». Ὁπωδιόποτε ὁ συγγραφεὺς προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ περί τοῦ εἶδους καὶ τῆς διευσθύνσεως τοῦ σεισμοῦ τούτου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διευσθύνσεως καθ' ἣν κατέπεσαν διάφορα οἰκοδομήματα ἢ μέρη αὐτῶν, τοιαῦτα δὲ εἶνε: τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, καταπεσὸν πρὸς τὸ ΝΔ καὶ ὁ ἀντικείμενος τοίχος τοῦ ναοῦ πρὸς τὸ ΒΑ, ὅθεν συμπεραίνεται ὅτι ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὡς καὶ ἐν Κερὶ ἡ διεύθυνσις ἦν ἀπὸ τοῦ ΝΔ πρὸς τὸ ΒΑ· οἱ πρὸς τὸ ΝΑ καὶ ΒΔ καταπεσόντες τοῖχοι τοῦ δημοτικοῦ θεάτρου· οἱ πρὸς Ν καταπεσόντες δύο λίθινοι κίονες τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου· τὰ πρὸς Β καταπεσόντα βιβλία τῆς νοτίου πλευρᾶς τῆς δημοσίου βι-

1) Κατὰ τὴν ὕψ' αὐτοῦ γενομένην ἐπίσκεψιν τῆς νήσου τῆν 12)24 ἄπριλίου.

βλιοθήκης, ἐξ ὧν πάντων συμπεραίνεται ὅτι αἰκινήσεις ἦσαν μάλιστα περιπεπλεγμέναι· τούναντίον ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως ὁ κ. Μ. ἀνευρίσκει διεύθυνσιν τῶν σεισμικῶν κυμάτων ἀπ' Α πρὸς Δ μετὰ περιστροφικῶν κινήσεων, ἀλλαχού δὲ καθαρῶς κατακόρυφους κινήσεις· ἐξ ὧν τούτων ὁ κ. Μ. θεωρεῖ ὀρθὴν τὴν ἀντίληψιν κυρίου τινός, ὅτι δηλ. ὁ σεισμός τῆς 5)17 Ἀπριλίου ἦρξάτο κυματοειδῶς, εἶτα μετετρέπη εἰς κατακόρυφον καὶ τέλος μετέπεσεν ἐκ νέου εἰς κυματοειδεῖς κινήσεις ἕνεκα τοῦ ὁποῦ προῦλθον κυμάνσεις ἐκ διαφόρων διευθύνσεων, ἐξ Α, ΝΑ καὶ Ν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ βάθος τοῦ κέντρου τοῦ σεισμοῦ τούτου ὁ κ. Μ. θεωρεῖ τὸν προσδιορισμὸν αὐτοῦ ἀδύνατον, συμφωνεῖ ὅμως μετὰ τοῦ κ. Forster παραδεξαμένου τὸ κέντρον τοῦ σεισμοῦ τῆς 19)31 Ἰανουαρίου κείμενον ἀναμφιβόλως ἐπὶ τοῦ θαλασσοῦ πυθμένος μεταξὺ Ζακύνθου καὶ Πελοποννήσου, πλησιέστατα τῇ ἀκτῇ τῆς καταστραφείσης νήσου καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἐνὸς σημείου ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ τοξοειδοῦς περιοχῆς, χωριζούσης τὴν Ζακύνθον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Στροφάδων, πιθανώτατα δὲ κειμένης εἰς ἀπόστασιν 15 μέχρις 20 χμ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου καὶ εἰς βάθος ὅπερ ὑπολογίζει εἰς 20 χμ.

Μετὰ σύντομον δὲ στατιστικὴν ἀναγραφὴν τῶν δονήσεων, αἵτινες συνέβησαν μέχρι μαῖου, ὀφειλομένην καὶ πάλιν τῷ Δ^ο Κουρτζόλα, ὁ συγγραφεὺς τίθει τέρμα εἰς τὴν ἀπὸ χρονολογικῆς καὶ περιγραφικῆς ἰδία ἀπόψεως σπουδαιότατην αὐτοῦ μελέτην διὰ τῶν ἐπομένων ἀξιολόγων παρατηρήσεων: «Ἐν τῇ πολυσχιδεῖ Ἑλλάδι καὶ τῷ ὁμοίῳ τῆς Μ. Ἀσίας μερεῖ ὑπάρχεισι πολλοὶ αὐτοτελεῖς περιοχαί, δυνάμεναι νὰ διακριθῶσιν εἰς ἐννέα ἀπ' ἀλλήλων σχεδὸν ἀνεξάρτητα τμήματα. Μία τούτων εἶναι ἡ ἰο ν ι κ ῆ , περιλαμβάνουσα τὴν Δ. Πελοπόννησον καὶ τὰς ἰονίους νήσους μέχρι Λευκάδος. Ὡστε δὲν εἶνε πλεόν ἀμφίβολον ὅτι αἱ καταστρεπτικαὶ δονήσεις τῆς Ζακύνθου καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς ἰονίου περιοχῆς εἰσὶν ἀ π ο σ π α σ τ ι κ ο ἰ σεισμοί, συμβαίνοντες κατὰ μῆκος τῆς μεγάλης μεταξὺ τῆς στερεᾶς καὶ τῶν ἰονίων νήσων ῥογμῆς. Ὁ στερεὸς τῆς γῆς ἐπίπατος κατεκερατίσθη ἔγκαρσίως τῇ ῥωγμῇ εἰς μείζονας ἢ ἥττονας βῶλους, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς ἀδιάλειπτον κίνησιν συνενώσεως, συμπύξεως, ἀποσχισμοῦ, κτλ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ σεισμικὰ κέντρα μετατίθενται. Οὕτω, ἐν παραδειγματι, κατὰ τὸ ἔτος 1846 (14)26 Ἰουνίου σεῖσται ἡ Μεσσηνία, τῷ 1867 ἡ Κεφαλληνία, τῷ 1886 ἡ Μεσσηνία, τῷ 1887 αἱ Στροφάδες. Ὁ βῶλος μάλιστα ὁ σχηματίζων τὸ μέσον κεκλιμένον τῆς Ζακύνθου πεδίου καὶ μέρος τοῦ ὄρους (Κερί) μετέχουσι τῶν διαρκῶν τούτων ἀποσπαστικῶν κινήσεων, αἵτινες ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον εἰσονται ἐπιφθοοὶ τῇ ὥρᾳ νήσῳ 1.»

ΗΛ. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.—ΘΕΑΤΡΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ.—ΘΕΑΤΡΑ ΛΟΝΔΩΝ.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἐν Παρισίοις ἡ μὲν Γαλλικὴ-Κωμῳδία, ἀπὸ τινος τὰς θύρας αὐτῆς ἀνοίξασα, οὐδὲν ἔργον νέον ἐδίδαξεν, ἀλλ' ἀνεβίβασέ τινα τῶν τοῦ κλασικοῦ δραματολογίου αὐτῆς, τοῦ Ρακίνα καὶ Μολιέρου, καὶ τινα τῶν πρότερον διδασχθέντων, ὡς τοὺς *Effrontés* τοῦ Augier, τὸ *Monde où l'on s'ennuie* τοῦ Pailleron, τῆς *Grise-lidis* τοῦ Silvestre τὴν *Mlle de la Seigliere* καὶ ἄλλα, τὰ δ' ἕτερα θεάτρα, τὰ μὲν ἵνοιξαν τὰς θύρας αὐτῶν, τὰ δὲ οὔπω. Τούτου ἕνεκα οἱ κριτικοὶ τοῦ θεάτρου, ἄλλοι μὲν ἀσχολοῦνται περὶ τῶν μελλόντων νὰ διδασχῶσι νέων ἔργων, τῶν τοῦ Dumas fils καὶ τοῦ Sardou, ἄλλοι δὲ περὶ τῆς ἄρτι γενομένης διδασκαλίας τοῦ *Georges Dandin* καὶ τῶν *Femmes savantes*, ἕτεροι περὶ τῶν μεγάλων διαλειμμάτων τῶν παραστάσεων, ὁ δὲ Sarcy μέγα μέρος τῶν τριῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐπιφυλλίδων ἀφιέρωσεν εἰς τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς προφορᾶς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἥτις μεγίστας δυσκολίας παρουσιάζει εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἰδίᾳ ἐν τοῖς μετὰ τῶν ἐπομένων λέξεων προφερομένοις γράμμασι τῶν ἡγουμένων.

Ἐνταῦθα δὲ, τοῦ λόγου ὄντος περὶ τοῦ πρυτάνεως τῶν κριτικῶν, σημειούμεθα ὅτι ἐν τῷ Δυρικῷ καθεναίῳ *Cigale* ἐπαίχθη ἔργον τι (*revue*) διπρακτον ἐπιγραφόμενον *Pour tuer le temps* (Διὰ νὰ σκοτώσῃ τις τὸν καιρὸν του) καὶ συντεθὲν ὑπὸ Α. Νυπὲς καὶ L. Νυπὲς. Τὸ ἔργον τοῦτο ἰδίᾳ βάδιν ἔχει τὴν κριτικὴν τοῦ *Temps*, τῆς ἐγκριτοτάτης ἐφημεριδος, ἐν ἣ δημοσιεύει τὰς ἐπιφυλλίδας αὐτοῦ ὁ Sarcy, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἐπιγραφή *Pour tuer le temps* ἐνέχει λογοπαίγνιον εὐχερῶς ἐννοούμενον, κύριον δὲ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστὶ αὐτὸς ὁ διάσημος κριτικὸς, ὅστις καὶ παραστὰς ἐν τῇ παραστάσει, προσκλήθει, εὐαρέστως ἀφηγήσασα τὰ κατ' αὐτὴν καὶ ὡς διασκεδαστικὸν τὸ ἔργον κρίνει. Ταῦτα τὰ τῶν παρισινῶν θεάτρων ἐν γὰρ τῷ παρόντι.

Ὁ Max Nordau, ἀγταποκριτὴς ἐν Παρισίοις τῆς *Gazette de Voss* καὶ συγγραφεὺς τῶν δύο τόμων *la Dégénérescence*, συνέταξε δρᾶμα, ὅπερ ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἐν Βερολίνῳ θεάτρῳ τοῦ Lessing, ἐπιγραφόμενον τὸ Δίκαιον ἐν τῷ ἔρωτι (*le Droit à l'amour*). Τὸ δρᾶμα τοῦτο τοῦ παραδόξου κριτικοῦ φαίνεται τυχόν ψυχρᾶς ὑποδοχῆς, ἐν αὐτῷ δὲ φέρονται αὖθις αἱ ἰδέαι αὐτοῦ, παρεντιθεμένων πολλῶν χωρίων τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ.

Ὁ δὲ δραματικὸς τῆς νέας βερολινοῦ σχολῆς Max Halbe, συγγραφεὺς δρᾶματος ἐπιγραφόμενον *Τὸ ἔα ρ*, ἀνέγνω πρὸς πολυαριθμὸν ἀκροατηρίου ἐν Μονάχῳ τρίπρακτον κωμειδύλλιον (*vaudeville*) ἐπιγραφόμενον Ὁ μέτροικος ἐν Ἀμερική. Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν τοῖς ἀγαλλομοῖς μέρεσι τῆς Πρωσίας, ἐξ ὧν τὴν καταγωγὴν ἔχει ὁ Halbe, Πάπτης τῆς κωμολόγως, Poltrow καλούμενος, προὔδθη ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἐχούσης δύο ἑραστάς, ὧν

1) Ἐπιτυχῆ καὶ πιστὴν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μετάφρασιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Μητσοπούλου, ἐφ' ἧς ἐστηρίχμεν τὴν ἀνωτέρω ἔκτενῃ ἡμῶν περιλήψιν, εὐγενῶς πάνυ ἀνεδέξατο καὶ αἰσίως διεξήγαγεν ὁ κ. Γ. Γ. Βασιματζίδης, ὃν καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τοῦτο.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Μόνον ἄξιον λόγου πολιτικῶν ἐν Ἑλλάδι γεγονόσιν κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα ἔχομεν τὴν μετὰ τοσαύτας ἀναβολὰς ἐκτελεσθεῖσαν ἀναχώρησιν ἐξ Ἀθηνῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν κκ. Ράλλη καὶ Κόρρα, μεταβαίνοντων εἰς Θεσσαλίαν χάριν τῶν ἀναγκῶν τῆς δημοσίου ἀσφαλείας, τῶν καθικόντων αὐτῶν μεταξὺ διὰ βασιλ. διατάγματος ἀνατεθέντων τοῖς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ναυτικῶν ὑπουργοῖς. — Εἶπομεν ὅτι ἡ ἐκδρομὴ αὕτη σκοπὸν προτίθεται τὴν ἐπιθροῶσιν τῆς δημοσίας ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλείας. Ἡ ἀσφάλεια αὕτη ἀπὸ τινῶν ἐτῶν εἰς τοιαύτην θέσιν εἶχε παριστῆ, ὥστε μικροῦ δεῖν, τῶν πρώην κυβερνήσεων ἀπεροφνημένων ὑπὸ τῶν ἄλλων αὐτῶν ἀγῶνων ἢ ἐνδιδοῦσθαι εἰς τὰς ἀξιώσεις πολιτικῶν φίλων, ὧν τὰ συμφέροντα σχετίζονται οὕτως ἢ ἄλλως πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κατὰ τῆς ληστείας τεθεσπισμένων μέτρων, ἐπανῆλθεν ἡ ἀπιοχόμενη καὶ ἀπαισίας μνήμης ἐκείνη ἐποχὴ τῶν ἄλλων τοῦ Διῆλεοῦ καὶ τῶν τοιούτων. Ἀφ' ἧς ὅμως τὴν ἀρχὴν ἀνέλαβεν ἡ παροῦσα κυβερνήσις, μετὰ τοσαύτης δραστηριότητος καὶ εὐσυνειδησίας ἐπέδωκεν εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῶν παντὸς εἶδους κακοποιῶν ἐν τῇ χώρᾳ στοιχείων, ὥστε πλείστων ἤδη κακούργων ἀπηλλάγη ἡ χώρα, ἄλλων μὲν φονευθέντων ὑπὸ τῶν σφαιρῶν τῶν ἐκπεμφθέντων κατ' αὐτῶν ἀποσπασμάτων, ἄλλων δὲ συλληφθέντων καὶ εἰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης εὐρισκομένων καὶ ἄλλων ἐξαναγκασθέντων νὰ προσέλθωσιν ἐκονσίως ταῖς ἀρχαῖς, μετὰ τῆς αὐτῆς αὐστηρότητος καταδιωχθέντων καὶ συλληφθέντων τῶν ὁπωσδήποτε ὑποστηριζόντων τοὺς ληστές. — Ἡ ἐργασία αὕτη ἐπαρκῶς παρεσκεύασε τὴν ὁδὸν εἰς τὴν τελείαν ἀπαλλαγὴν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν κακοποιῶν στοιχείων, πρὸς συντέλειαν δ' ἀκριβῶς τοῦ ἔργου μεταβαίνουσιν εἰς τὰς παραμεθορίους ἐπαρχίας δύο ἀνώτατοι τοὺς κράτους λειτουργοί, ὧν ἡ προσωπικὴ παρουσία ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἐνθαρρύνῃ μὲν τὰ εἰς καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας τεταγμένα ὄργανα, μίζοντα ἔτι ἐμπνεύσασα αὐτοῖς ζῆλον πρὸς τὴν ἐπιτέλειαν τοῦ καθήκοντος, θὰ διδάξῃ δὲ τοῖς τοῦτων ἢ ἐκείνων τῶν λόγων ἕνεκα παρεμβαλλόντων προσκόμματα εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν παγίωσιν καὶ περιφρούρησιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ὅτι παρῆλθεν ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐπετρέπετο αὐτῆς νηπιονὶ ν' ἀδεῦσιν πρὸς τοὺς νόμους τοῦ κράτους. — Ἡ ἐκδρομὴ αὕτη συμπύπτει πρὸς τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ περὶ ἐκπατρισμοῦ τῶν συγγενῶν τῶν ληστῶν νόμου, οὗ ἡ ἀποτελεσματικὴ ἐνέργεια ἀπεδείχθη ἥδη ἐκ τῶν προτέρων, τῆς εἰς τὰς ἀρχὰς προσελεύσεως τοῦ διαβοήτου ληστάρχου Μαργώνη εἰς τὴν προκαταρκτικὴν ἐνέργειαν τοῦ νόμου τούτου ὀφειλομένης, ὡς καὶ πρὸς τὴν ἐπικειμένην διωμοσφαιρῶν τῆς πρὸς κοινὴν καταδίωξιν τῆς ληστείας τουρκοελληνικῆς συμβάσεως, ἥτις, καὶ ἄλλοτε ἐφαρμοσθεῖσα, οὕτως ἀγαθὰ παρήγαγεν ἀποτελέσματα. Τοῦτο ἐγγυᾶται ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου, οὐπερ ἡ συντέλεις θὰ ἐξασφάλιζε τῇ προὔσῃ κυβερνῶντι νέον τίτλον ἐκτενῆσεως.

Ὁ ἐπικείμενος εἰς Τουλῶνα κατάπλους τῆς ρωδικῆς μοίρας, γινόμενος κατὰ τρόπον ἐξουδετεροῦντα ὅλως καὶ ὑπερβαλλομένως τὰς ἐν Μέρτε γενομένας γερμανοϊταλικὰς ἀντιγαλλικὰς διαδηλώσεις, ἐπισχόλησε λίαν κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα τὴν ευρωπαϊκὴν δημοσιογραφίαν, ἥς τὰ διάφορα ὄργανα ποικιλοτρόπως ἐσχολίασαν αὐτόν. — Ἐκ τῶν σχολίων τούτων ἄξια ἐξαιροετικῆς προσοχῆς τυγχάνουσι τὰ τῶν συντηρητικῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου, αἰτίνας, τῆς Σημείας καὶ τοῦ Ἡμερησίου τηλεγράφου ἠγούμενων, λάθροι ἐπεξῆλθον κατὰ τοῦ γαλλορωσικοῦ συνασπισμοῦ, ὃν ἐχαρακτήρισαν ὡς προφάνως ἀπειλοῦντα τὴν ευρωπαϊκὴν εἰρήνην καὶ ὡς ἐπιτακτικῶς ἀναγκάζοντα τὴν Ἀγγλίαν νὰ ἐνισχύσῃ δεόντως ἑαυτὴν ἐν τῇ Μεσογείῳ ἢ καὶ νὰ προσέλθῃ κατ' εὐθείαν εἰς τὴν τριπλὴν συμμαχίαν, ὅτε ἡ σύνταξις τῶν τεισάρων Δυνάμεων θὰ ἐπιρρῆκε πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ὑπερόγκων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων, ἃς ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γαλλία διαθέτουσι. — Καὶ ὅμως οὐδὲν ἐπιπολαιότερον τῶν ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ρωδικοῦ στόλου ἐποικοδομουμένων τούτων κρίσεων. Βεβαίως ἡ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ἀνακοίνωσις καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ἐτελοῦντο αἱ ἐν Μέρτε γερμανοϊταλικαὶ κατὰ τῆς Γαλλίας διαδηλώσεις, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐν Γαλλίᾳ παρασκευάζονται τὰ δεξιωθῶσιν ἐν τε Τουλῶνι καὶ ἐν Παρισίοις τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ρωδικοῦ ἔθνους, δὲν ἀποτελοῦσι τυπικὴν ἀνταπόδοσιν ἐπισκέψεως, οὐδὲ φιλικὴν ἀπλῶς ὑποδοχὴν ἐνεχόμενων ἀναμφιβόλως χαράκτιρᾷ τινι βραδγαλλικῆς ἀντιδιαδηλώσεως κατὰ τῆς Τριπλῆς· ἀλλὰ τί τὴν ἀντιδιαδηλώσιν ταύτην κατέστησεν ἀναγκαίαν; τί ἄλλο ἢ ἡ πομπικὴ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἀλώσεως τοῦ Μέρτε σύγκλησις καὶ συνάθροισις ἐν τῇ ἀπὸ τῶν Γάλλων ἀποσπασθεῖσα πλοαὶ σύνδοσις βλῆς γερμανῶν ἡγεμόνων καὶ ἡγεμονιδῶν πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς γαλλικῆς ἀτυχίας, ἢ ἐν τοῖς πανηγυρισμοῖσι οὕτω κατάλεξις τοῦ διαδόχου τοῦ ἰταλικοῦ θρόνου, θρόνου, τὴν ἐνεστώσαν θέσιν αὐτοῦ ὀφείλοντος κατὰ μέγα μέρος τῇ Γαλλίᾳ, καὶ τὸ σκανδαλωδὸς προκλητικὸν ἐκεῖνο πρὸς τὴν Γαλλίαν ἕπος, ὅπερ ἐκράτησεν ἐν ταῖς αὐτοκρατορικαῖς προπόδεσι καὶ ἀντιφωνήσεσι; Πρὸ τοιαύτης ἐτάσεως ὁ γαλλορωσικὸς σύνδεσμος δὲν ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ ὅλως ἀπαθῆς τοῖς ἀντιῶν ἐδειοῖ ἐν Παρισίοις νὰ ἐνασκήσωσι πᾶσαν ψυχραιμίαν αὐτῶν, ἵνα μὴ τὰ γερμανοϊταλικά ταῦτα βέλῃ ἐξωθῆσθαι τὴν χώραν εἰς αἰσθητοτέραν πρὸς τὰ ἐν Μέρτε ἀπάντησιν οὕτως ἐθεωρήθῃ ἀναγκαῖα ἅμα καὶ ἐπαρκῆς νέα πανηγυρικὴ διαπίστωσις τῆς ρωσογαλλικῆς ἐνώσεως διὰ τῆς ἐν Τουλῶνι καὶ Παρισίοις ἐπαυλαῖς τῶν πρὸ διετίας ἐν Κρονστάδη καὶ Μόσχᾳ καὶ Πετροῦπόλει γενομένων.

Ὡς ἦν βέβαιον ἐκ τῶν προτέρων, τὸ θριαμβικῶς διεξελθὸν πᾶσας τὰς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Καινοεπίτων δοκιμασίας αὐτοῦ ἰρλανδικῶν νομοσχεδίων ὑπερογκῶν εὐρὴν ἐν τῇ τῶν Λόρδων ἀντιτάσειν καὶ ἀπερρίθθη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἀναγνώσεως. — Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ δυσκόλως ἠδύνατό ν' ἀναμνηθῆ, εἶνε τὸ ἀσημαντὸν σχεδὸν τῆς μειονότητος, ἥτις ὑπεστήριξε τὰς τῇ Ἰρλανδίᾳ γινόμενας παραχωρήσεις. Ἐνῶ δηλαδὴ οἱ ἐν τῇ Γερουσίᾳ παρεδρεύοντες φιλελεύθεροι ἀνέρχονται περὶ τοὺς ἑκατόν, τεσσα-

ράκοντα καὶ μία μόνον ψῆφοι ἀντεπῆλθον κατὰ τῶν ὑπερτετρακοσίων συντηρητικῶν λόρδων. Τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου πολλῶν τῶν τέως τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας αἱ πεποιθήσεις ἤρξαντο διασειόμεναι, ὅπερ βεβαίως δὲν εἶνε λίαν ἐνθαρρυντικὸν ὡς πρὸς τὴν παραιτέρω τύχην τοῦ ἔργου, ὑπὲρ οὗ ἀπὸ ἐπταετίας ἀνενδότως καὶ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐργάζεται ὁ «μέγας γέρον».—Ἦδη προκύπτει τὸ ζήτημα· ὁ τῶν φιλελευθέρων ἡγέτης θ' ἀπαιτήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ θὰ προβῇ εἰς τὴν διεξαγωγὴν νέων ἐκλογῶν, ἐμβλημα τῆς σημαίας τῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν αὐτοῦ φιλελευθέρων προβάλλων εἰδικῶς τὴν ἰρλανδικὴν αὐτονομίαν καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν προνομίων τῶν Λόρδων, ὡς παρεμβαλλόντων προσκόμματα διὰ τῶν προλήψεων καὶ ἀπνοχαιωμένων αὐτῶν ἀρχῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαῶν τοῦ βρετανικοῦ κράτους, ἢ τὸ δεύτερον θὰ υποβάλῃ τὸ νομοσχέδιον τῇ αὐτῇ Βουλῇ πρὸς δευτέραν κύρωσιν αὐτοῦ.—Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη ἐκράτει μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων παρὰ ταῖς κυβερνητικὰς τάξεις, παρ' αἷς εἶχεν ἦδη μελετηθῆ καὶ ὁ τρόπος τῆς ὀριστικῆς εἰς νόμον τοῦ κράτους ἀνακηρύξεως τοῦ ἰρλανδικοῦ νομοσχεδίου καὶ ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν τὸ δεύτερον ὑποβαλλόμενον τοῦτο τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων, τὸ δεύτερον θ' ἀπερρίπτετο ὑπ' αὐτῆς. Ἄλλ' ἀπὸ τίνος ἐν ταῖς τάξεσι ταύταις, τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ νομισματικοῦ ζητήματος, ἐν ᾧ διεφώνησαν τινες τῶν ἡγετῶν τῆς μερίδος πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀμίλλαν τῶν διαφόρων κυβερνητικῶν ὁμάδων περὶ προτάξεως ἐν τῇ ἡμερήσιᾳ διατάξει τῶν εἰς τὰς δεδομένας αὐταῖς ὑποσχέσεις μεταρρυθμίσεων ἀναφερομένων νομοσχεδίων, ἐπῆλθε διάστασις γνώμων, ἐξ ἧς δυνατόν νὰ προκύψωσιν ἀμφιβολαὶ περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς πλειονότητιος ἐν τῇ τέως τεσσαράκονταψήφῳ δυνάμει αὐτῆς. Τοῦτου ἕνεκα οὐχ ὅπως ἀπίθανος ἐφαίνετο ἡ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων διάλυσις καὶ ἡ εἰς τὴν γνώμην τῶν ἐκλογῶν δευτέρα ἐκκλισις, γνώμη ἄλλως τε, ὑπὲρ ἧς ἀρχήθην ἀπεφῆναι καὶ ἡ ἀνάστα, ἀπὸ συντηρητικῶν ἀρχῶν, ὡς γνωστῶν, ἀγομῆν. Ἄλλ' ἴσως εἰς τὰς ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων προβλεπομένης μεταστάσεως ἀντιστάθμισμα παράσχη ἀπροσδόκητος τις διήλωσις, γενομένη κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων συζήτησιν τοῦ ἰρλανδικοῦ νομοσχεδίου ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ζήλου τοῦ παπικοῦ γοήτρου λόρδου Νόρφολκ. Ἐνῶ δηλαδὴ ἐν τῶν κυριωτάτων ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν οἱ πολέμιοι τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας προσεῖλκυον εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν πλείονας συμμάχους, ἦν ὅτι δι' αὐτῆς θὰ παρείχετο ἐπικίνδυνος δύναμις εἰς τὸ παπικὸν στοιχεῖον τοῦ Ἠνωμένου βασιλείου, ὁ ὀνομασθεὶς λόρδος, ὡς ἡμεπίδημος ἐρμηνεὺς τῶν γνώμων τοῦ Βατικανοῦ λογιζόμενος, αἰφνης καταψηφίζει τοῦ νομοσχεδίου καὶ τὴν ψῆφον αὐτοῦ αἰτιολογεῖ λέγων ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ γὰρ δοθῆναι τοιαύτην ἰσχὺς εἰς καθολικοὺς δυσμενῶς πρὸς τὸν πάπαν διακειμένους. Ἀνὰ τῆς διήλωσεως ταύτης δύνανται γὰρ μεταβάλλωσι στάσις πρὸς τὸ νομοσχέδιον ἐκεῖνα ἐκ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων. Ἄτινα, φησὶ εἰς τὴν φιλελευθέρων μερίδα ἀνήκοντα, κατεψηφίζον αὐτοῦ ἐξ ἀντιπαλακῶν μόνον αἰσθημάτων ἀγομῆνα.

Τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τοῦ αὐστροουγγρικοῦ ψηφιδωτοῦ ἐπὶ μᾶλλον ὀσημέραι δεινούνται. Ἄνευ κατευνάσεως τινος ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν ἄλλων τῆς δυαδικῆς μοναρχίας φύλων, πρὸς ἄλληλα σπαρασσομένων, ἢ ἀπὸ τίνος στάσις τῶν Βοημῶν οὕτω τραχεῖα ἀπέδῃ, ὥστε ἠνάγκαζε τὴν κυβέρνησιν τοῦ δυαδικοῦ κράτους νὰ προβῇ εἰς προξικοπηματικὴν ἀναστολὴν φιλελευθέρων τινῶν νόμων καὶ δικαιωμάτων κεχορηγημένων τοῖς πολίταις τῆς Πράγας. — Τὸ μέτρον ἐν τοῦτοις, καίπερ προκληθὲν, ὡς εἶπομεν, ὑπ' αὐτῆς τῆς πολιτείας τῶν Βοημῶν, οἷτινες οὐ μόνον ἐν τῇ Διαιτῇ καὶ τῷ Κοινοβουλίῳ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν πικρῶς ἐλέγχουσι τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς μοναρχίας, φανερὰ τὰ ὑπὲρ τῆς Ρωσίας καὶ ἐναντίον τῆς Τριπλῆς φρονήματα αὐτῶν ἐκφράζοντες, οὐ μόνον βαρεῖς γίνονται τοῖς συνοίκους αὐτῶν Γερμανοῖς, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς δυναστείας αἰσθήματα αὐτῶν ἥκιστα νομοταγῶς ἐκδηλοῦσι, δὲν φαίνεται λίαν ἐπικαιρὸν ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν, οὐ μόνον ταῖς ἐσωτερικαῖς τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ ταῖς τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς, αἰσθητότερον ὅπως δῆποτε κατ' αὐτὰς ἐξελισσομένης καὶ ἀπερίσπαστον τὴν προσοχὴν πάντων μὲν ἐν γένει τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, μάλιστα δὲ τῶν ἀμέσως ἐν τοῖς ἐκκρεμέσι διεθνεσὶ ζητήμασιν ἐνδιαφερομένων, ἐν οἷς καταλέγεται ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τὸ αὐστροουγγρικόν.

M. E. M.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς K. Bent, κατορθώσας νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς Ἀβυssiνίαν, ἀνήγγειλεν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς «Γεωγραφικῆς ἐφημερίδος» τοῦ Λονδίνου ὅτι ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Χαδὰς ἀνεκάλυψε καὶ ἤρηνθησε τὰ ερεπίτια μεγάλης ἐλληνικῆς πόλεως ἧτις εἶναι, κατ' αὐτόν, ἡ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ ἄλλων παλαιῶν γεωγράφων μνημονευομένη Κολόνη.

— Ἐξεδόθη ἐν Παρίσις ὑπὸ L. Trotignon βιβλίον ἐπιγραφόμενον I' Orient qui s' en va ἐκ σημειώσεων ἀπαρτιζόμενον δύο ταξειδίων εἰς Αἴγυπτον, εἰς Παλαιστίνην καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

— Ἀνεξάντητον μεταλλεῖον εἶναι ἀληθῶς οἱ πάπυροι, οὗς ἤγρορασε τὸ βρετανικὸν μουσεῖον ἐν Αἴγυπτῳ. Πλὴν τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν Μιμιάμβων τοῦ Ἡρώδου, εὐρέθη πρό τινος ἐν αὐτοῖς καὶ ἀπολωλὸς σύγγραμμα τοῦ Μένωνος περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἱατρικῆς. Ὁ Μένων, μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, εἰργάσθη, ὡς ὁ διδάσκαλός του, πρὸς σύνταξιν ἀληθοῦς Ἐγκυκλοπαιδείας τῶν τότε γνώσεων. Ὁ Ἀριστοτέλης περιέγραψε τὰ πολιτεύματα 158 κρατῶν, ὁ Θεόφραστος ἀφηγήθη ἐν 13 βιβλίοις πάντα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ συνέλεξεν ἐν 24 βιβλίοις πάσας τὰς νομοθεσίας, ὁ Εὐδήμος συνέταξε τὴν ἱστορίαν τῆς θεολογίας, τῆς γεωμετρίας, τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς ἀστρονομίας, ὁ δὲ Μένων ἐξεδωκε τὴν «Ἱατρικὴν συναγωγὴν» σύνοψιν τῶν διαφόρων ἐλληνικῶν συστημάτων περὶ ἱατρικῆς καὶ υγιεινῆς. Τὸ

πόνημα τούτου ἦτο γνωστὸν μόνον ἐκ τινων παραπομπῶν τοῦ Γαληνοῦ καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων. Ἄλλὰ τὸ νῦν ἀνακαλυφθέν, θὰ ἐπιχύσῃ νέον φῶς ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης. Βραχὺ ἀπόσπασμα ἐδημοσίευσεν ἕξ ὁ καθηγητὴς Διέλις ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ « Ἑρμοῦ ». Ἐκ τοῦ παπύρου ἀποδεικνύεται σὺν ἄλλοις ὅτι τὸ « Περὶ φύσεως ἀνθρώπου » ἔργον, ὅπερ ἀπεδίδετο εἰς τὸν Ἱπποκράτην, συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβροῦ καὶ διαδόχου τοῦ Πολύβου. Ἄλλος θησαυρὸς τῆς ἑλληνικῆς ἱατρικῆς, τὸ δεύτερον μέρος τοῦ « Περὶ ἀνατομικῶν ἐγγειρήσεων » συγγράμματος τοῦ Γαληνοῦ, εὑρέθη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ὁξωνίας, ἐν ἀραβ. μεταφράσει.

—Οἱ ἐν Σαλαμίῃ ἀνακαλυφθέντες τάφοι δὲν εἶναι μικρᾶς σημασίας, ὡς ἐν ἀρχῇ ὑπετέθη. Ἡ πρόοδος τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν θὰ φέρῃ εἰς φῶς πολλὰ σπουδαιωτάτης σημασίας ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα, ὡς δυνατόμεθα νὰ εἰκάζωμεν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων αὐτῶν. Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας, καθ' ἃς ὀλόκληρον ἀρχαῖον νεκροταφεῖον ἀποκαλύπτεται, ἀνεκαλύφθη σπουδαῖος τάφος, ὁ σπουδαιότερος τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ. Πλὴν τοῦ ἐν λόγῳ τάφου ἀνεκαλύπτονται καθ' ἑκάστην καὶ ἄλλοι τάφοι κοινὰ περιέχοντες μόνον ἀγγεῖα. Αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ ἐξακολουθήσωσι μετὰ μεγαλειτέρας δραστηριότητος δαπάναις τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος.

—Ἡ μεγάλη πρωτοσυγγεῖα δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς πρὸς τὰς διευθύνσεις τῶν διαφόρων σχολῶν τῆς πρωτευούσης ταύτης ἀνεκoinώσατο αὐταῖς διαφόρους ὁδηγίας τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ συντάξεως τῶν προγραμμάτων αὐτῶν, περὶ διδασκαλίας μαθημάτων τινῶν καὶ περὶ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων. Πρὸς τούτοις διεβίβασθη αὐταῖς καὶ ὁ ἐν ἴδιῳ τεύχει ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθεὶς κατάλογος τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ὅσα ἐνεκρίθησαν ὑπ' αὐτῆς.

—Οἱ Γάλλοι μεγάλας ἐνδείξεις φιλίας καὶ συμπαθειῶν ἀποδείξουσι κατὰ τὴν εἰς τὰ γαλλικὰ ὕδατα παρουσίαν τοῦ ρωσικοῦ στόλου. Ἐν τοῖς ἄλλαις τινὰ τῶν θεάτρων αὐτῶν θὰ δέξονται δωρεὰν τοὺς κύντας κατὰ τὰς παραστάσεις, ὁ δὲ διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίαις θεάτρου Folie-Dramatiques κ. A. Vizantini δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὰ θεατρικὰ ἐν τῷ Figaro διὰ πολλῶν συμπαθῶν ἐκφράσεων πρὸς τοὺς Ρώσους ἀγγέλλει ὅτι διοργανώσει ἑκτακτον πανηγυρικὴν παράστασιν, ἣς προσκαλεῖ νὰ μετάρχωσι πάντες οἱ γάλλοι ὑποκριταί, οἵτινες μεταβάιντες εἰς Ρωσίαν ἔτυχον ἐνδείξεων συμπαθείας καὶ ἐγερσοκροτήσεων. Ἡ εἰσπραξίς τῆς παραστάσεως ταύτης δωδότησεται τῷ ἐν Παρισίαις πρεσβευτῇ τῆς Ρωσίας ὅπως διατεθῆ ὑπὲρ τοῦ ρωσικοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ. Τὸ τοιοῦτον ὁ κ. Vizantini θεωρεῖ ὡς μᾶλλον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰ φιλόφροντα αἰσθήματα τῶν Ρώσων. Ὁ Figaro ἐπικροτεῖ εἰς τὴν ἰδέαν.

—Μεγάλη γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ συζήτησις περὶ τοῦ ὅτις χριστιανισμῷ δέον νὰ διδάσκηται τοῖς παισὶν ἐν τοῖς σχολείοις. Ἄλλὰ τῆς συζήτησεως ταύτης ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον γινόμενης προκλήθησαν διαμαρτυρίαι τῶν ἀγγλῶν θεολόγων.

—Ἡ Στουρία ἐώρασεν ἄρτι τὴν πεντηκοναετηρίδα τῆς γεννήσεως τοῦ ἔθνικοῦ ποιητοῦ καὶ μυθιστοριογράφου αὐτῆς κ. Rosegger.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 4 Σεπτεμβρίου.

Ἡ κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα κί-νσις τοῦ ἡμετέρου χρηματιστηρίου ὑπῆρξεν ἐν γένει εὐνοϊκὴ εἰς τοὺς θιασώτας τοῦ ὑψώμου, μεθ' ὅλην τὴν ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς Τραπέζης ὑψώσιν τοῦ τόκου τῆς προεξοφλήσεως ἀπὸ 4 εἰς 5 0/0. Οὕτω, ἡ σειρά-Δ τοῦ Γενικοῦ χρέους, τιμωμένου 23,35 τὴν 1 αὐγούστου, τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ εἰμῆτο 24,27 καὶ χθὲς 24,10 1)2 ἀνευ τοκομεριδίου, ἦτοι 24,32 1)2, ἐν ὑπερτιμῆσει μιᾶς σχεδὸν μονάδος. Οἱ Σιδηρόδρομοι ἀπὸ φρ. 85 ἀνῆλθον εἰς 89 1)2, αἱ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλίου ἀπὸ 16,25 ἐτιμῶντο χθὲς ἀνευ τοῦ κερδομερισμάτος 16,27 1,2, ἦτοι 17,1 1)2. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ὑψώθη καὶ τὸ Ὄσμανιὲ, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ σειραὶ τοῦ Γενικοῦ χρέους. Τὰ τουρκικὰ λοιπὸν χρεώγραφα ἐξακολουθοῦσιν ἀπολαύοντα ἐξαιρετικῆς εὐνοίας καὶ ὑποστηρίξεως παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν κεφαλαιούχων καὶ μάλιστα παρὰ τῆς παρισιανῆς ἀγορᾶς, ἡ ὁποία, ὡς λεχθήσεται κατωτέρω, παραμελοῦσα πάντα τὰ ἄλλα ξένα χρεώγραφα συνεκέντρωσε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτῆς εἰς μόνον τὰ ρωσικὰ, τὰ τουρκικὰ καὶ τὰ αἰγυπτιακὰ, ὧν ἡ κίνησις ἀκολουθεῖ τὴν τῆς γαλλικῆς ράντ. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου παραθέτομεν χάριν τῆς περιουσίας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν συγκριτικὸν πίνακα τῶν τιμῶν τῶν κυριωτέρων χρεωγράφων ἐν τῷ διαστήματι τῆς τελευταίας ἐξαμηνίας, ἦτοι ἀπὸ τοῦ μηνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐξ οὗ γνωσθήσεται ἡ γενομένη τῶν τιμῶν διαφορὰ πρὸς αἰψήσιν ἢ ἐλάττωσιν αὐτῶν :

1893	Μάρτιος.	7θρίου 8
Ἀγγλικὸν πάγιον	98 1)2	97 3)8.
Γερμανικὸν »	88	85 3)8.
Γαλλικὴ ράντ 3 0)0	98 1)4	99 1)4.
Ἰταλικὴ »	93	84.
Αὐστριακὴ » 4 0)0	99 1)4	97 1)4.
Οὐγγρικὴ »	97	94.
Βελγικὴ » 3 0)0	101 1)2	101 1)4.
Ρωσικὸν 1889 4 0,0	99 1)4	100 1)2.
Τουρκικὸν Δ.	22 1)4	22 1)2.
Αἰγυπτιακὸν unifié	400 1)2	401 3)4.
Ἰσπανικὸν 2)64	264	63 1)4.
Πορτογαλικὸν 3)08	302 1)5)8	21 5)8.
Μεξικανικὸν 2)6 0)0	262	55 3)4.
Ἀργεντιν. 5 0)0 1886	63	58 1)4.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πίνακι 14 χρεωγράφων, ἐπὶ τῶν ὁποίων συνήθως γίνονται αἱ ἡμερησίου συναλλαγῆς ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς χρηματιστηρίοις, τὰ μὲν 4, ἦτοι τὰ γαλλικὰ, τὰ ρωσικὰ, τὰ τουρκικὰ καὶ τὰ αἰγυπτιακὰ, εὐρίσκονται ἐν ὑπερτιμῆσει, τὰ

δὲ λοιπὰ δέκα ἐν ὑποτιμήσει. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ἐνῶ τὰ γαλλικὰ καὶ τὰ ρωσικὰ χρεώγραφα ἀνετιμήθησαν, τὰ τῶν κρατῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν τριπλὴν συμμαχίαν ὑπέστησαν οὐσίωσιν ὑποτιμῶν, διότι τὸ μὲν γερμανικὸν Πάγιον ἀπώλεσεν ὑπὲρ τὰς 2 1)2 μονάδας, ἡ αὐστριακὴ γὰντ 2, ἡ οὐγγρικὴ 3 καὶ ἡ ἰταλικὴ 98λας μονάδας. Τὴν ἔκπτωσιν ταύτην τῶν χρεωγράφων τῆς τριπλῆς συμμαχίας δὲν νομίζομεν ὅτι γρέπει ν' ἀποδώσωμεν εἰς σπουδαίους πολιτικούς λόγους, διότι τοιοῦτοι κατὰ τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχουσι, καὶ διότι, ἂν ὑπῆρχον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερτιμηθῶσι τὰ γαλλικὰ καὶ τὰ ρωσικὰ, ἀλλὰ προέρχεται μᾶλλον ἐκ λόγων οικονομικῶν καὶ χρηματιστικῶν, κυρίως δὲ ἐκ τοῦ ὅτι τὰ ἀφθονοῦντα γαλλικὰ κεφάλαια στρέφονται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν γαλλικὴν γὰντ καὶ εἰς τὰ ἀπολαύοντα τῆς γαλλικῆς συμπαιθείας ρωσικὰ, τουρκ. καὶ αἰγυπτιακά. Ἄλλως δὲ εἶναι γνωστὸν ὅτι πρὸ πολλοῦ ἤδη ἡ γαλλικὴ ἀγορὰ δυσμενέστατα διακείται πρὸς τὰ ἰταλικά χρεώγραφα, καίτερον ὑποστηριζόμενα ὑπὸ ἰσχυροῦ συνδικάτου, προεξάρχοντος τοῦ οἴκου Ρόδοσχηλδ, ὁ ὁποῖος, ὡς βεβαιούσιν, ἐδάγεισεν ἀρτίως εἰς τὴν ἰταλικὴν κυβέρνησιν 50 ἑκατομμύρια φρ., ἐπὶ ἐνεχύρω τίτλων ἰταλικῆς γὰντ πρὸς 75. Ἐπίσης μετὰ πολλῆς ψυχρότητος θεωρεῖ ἡ γαλλικὴ ἀγορὰ τὰ αὐστριακὰ καὶ τὰ οὐγγρικά χρεώγραφα, οὐδεμίαν δὲ παρέχει ὑποστήριξιν εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν πρὸς τακτοποιήσιν τοῦ νομισματικοῦ αὐτῆς συστήματος. Ἐνῶ λοιπὸν οἱ Παρισιοὶ ἐκποιοῦσι τὰ ἰταλικά χρεώγραφα, τὸ Βερολίνον ἀναγκάζεται ν' ἀγοράζῃ αὐτὰ καὶ νὰ ὑφίσταται ζημίας ἐκ τοῦ ἐκπεσοῦ αὐτῶν. Δὲν εἶναι δὲ πρῶτη φορά, καθ' ἣν οἱ ἐν Βερολίνω αἰσθάνονται τὰ δυσάρεστα τῆς πολιτικῆς ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν χρεωγράφων. Ἀπὸ τοῦ 1887 ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις ἐνόμισεν ὅτι θὰ κατενέγκῃ φοδερὸν κτύπημα κατὰ τῶν ρωσικῶν χρεωγράφων, διαπραγματευομένων τότε κυρίως ἐν Βερολίνω, διατάσσουσα τὴν ἐθνικὴν τῆς Γερμανίας Τράπεζαν νὰ μὴ δανείζῃ χρήματα ἐπὶ ἐνεχύρω ρωσικῶν χρεωγράφων. Τοῦτο ἦτο ὁμολογουμένως παχυλὸν σφάλμα, διότι ἔκτοτε παρεδέξατο αὐτὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἡ ἀγορὰ τῶν Παρισίων, ὥστε βαθμηδὸν ἀνετιμήθησαν κατὰ 20 0)0. Οὕτω τὸ 4 0)0 ρωσικὸν δάνειον, ὅπερ κατὰ νοέμβριον τοῦ 1887 ἐτιμᾶτο 77 3)4, τιμᾶται νῦν 99. Πρὸς τούτοις ἡ εὐνοία τῆς γαλλικῆς ἀγορᾶς ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Ρωσίαν νὰ πραγματοποιήσῃ ἐπιτυχῶς τὴν μετατροπὴν τοῦ εἰς χρυσὸν δανείου αὐτῆς ἀπὸ 5 εἰς 4 0)0, καὶ ἐνῶ τὴν 10 νοεμβρίου 1887 τὸ ρωσικὸν 5 0)0 ἐτιμᾶτο 91, ἤδη τὸ 4 0)0 ὑπερέβη τὸ ἄρτιον. Τούναντιον ἡ ἰταλικὴ γὰντ, ἡ ὁποία τὴν 10 νοεμβρίου 1887 ἐτιμᾶτο 95 1)4, ἤδη τιμᾶται 84. Ἡ διαφορά αὕτη δὲν ὀφείλεται βεβαίως εἰς μόνην τὴν οικονομικὴν θέσιν τῶν δύο κρατῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν εὐνοίαν μὲν τῆς γαλλικῆς ἀγορᾶς πρὸς τὰ ρωσικὰ χρεώγραφα, τὴν δυσμενείαν δὲ αὐτῆς πρὸς τὰ ἰταλικά. Πλὴν τούτου ἡ ρωσικὴ κυβέρνησις ἐκ τῶν 300 ἑκατομμυρίων φρ., ἅπερ εἶχε κατατεθειμένα παρὰ τῇ Τράπεζῃ τοῦ Βερολίνου, ἀπέδωρεν ἤδη τὰ 240 ἑκατομ. ἤγειρε δὲ καὶ διατηρεῖ τὸν τελωνειακὸν πόλεμον, ἐξ οὗ πλείστα ζημιούται ἡ γερμανικὴ βιομηχανία.

Πάντα ταῦτα ἐξηγοῦσιν ὅτι μεταξὺ τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ τῆς διπλῆς ὑφίσταται κεκρυμμένος οικονομικὸς πόλεμος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ἰσχυρότερα κατὰ τοῦτο φαινόμενη διπλὴ συμμαχία προσπαθεῖ ν' ἀποκόψῃ ἀπὸ τῆς τριπλῆς τὰ νεῦρα τοῦ πολέμου, ἦτοι τὴν χρηματικὴν δύναμιν. Διὰ τοῦτο ἡ γαλλικὴ ἀγορὰ συγκεντροῖ τὰς οικονομικὰς δυνάμεις αὐτῆς εἰς ὀλίγα χρεώγραφα, ἐν οἷς τὰ τουρκικὰ καὶ τὰ αἰγυπτιακά, ἐναποταμιεύει δὲ ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλεύτερα ποσὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὅπως ἔχη αὐτὰ πρόχειρα κατὰ παντὸς ἐνδεχομένον.

Ἄνατιμῆσις τις ἐγένετο καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ χρεώγραφα κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα. Τὸ Πάγιον ἀπὸ 29 ἀνῆλθεν εἰς 31 1)2, τὸ Μονοπόλιον ἀπὸ 40 εἰς 42 1)2, ἐπίσης καὶ τὸ δάνειον 5 0)0 ἐκέρδησε 2 μονάδας, ἀπὸ 35 1)2 εἰς 37 1)2 καὶ ἀπὸ 37 εἰς 39. Αἱ μετοχαὶ τοῦ Λαυρίου ἀπὸ 32 ἀνετιμήθησαν μέχρι 39 1)2 ἕνεκα ἀγορῶν γενομένων ἐν Ἀθήναις πρὸς κάλυψιν ἀνοικτῶν πωλήσεων, τῶν πωλητῶν ἀναγκασθέντων κατὰ τὴν μηνιαίαν ἐκκαθάρισιν νὰ πληρώσωσι *déport*. Αἱ λαχειοφόροι ὁμολογία διατηροῦνται περὶ τὰ 348.

Ἀντιδράσις τις ἐπῆλθε χθὲς περὶ τὸ κλείσιμον τοῦ χρηματιστηρίου. Ἡ ὀπισθοδρομῆσις τῆς γαλλικῆς γὰντ κατὰ 20 ἑκατοστὰ ἐπῆνευγε χαλάρωσιν τινα καὶ εἰς τὰς τιμὰς τῶν ὀθωμαν. χρεωγράφων. Τὸ Γενικὸν χρέος ἐκλείσεν 24,5 1)2, οἱ δὲ Σιδηροδρομοὶ 88 5)8, τὸ Μονοπόλιον 16,25 1)2.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΕΑ ἀπὸ τοῦ 1081 μέχρι τοῦ 1864 ἔτους ὑπὸ Ἐπαμεινώνδα Κ. Μετᾶξζ, ἱατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀλεξ. Παπαγεωργίου, 1893. Τομ. εἰς 8ον, σελ. 8 + 274. Τιμ. δραχμῶν τριῶν.

Περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου συγγράμματος γενήσεται ἴδιος λόγος ἐν ἐπομένῳ τεύχει.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΜΕΤΡΙΚΗ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων κατὰ Hugo Gleditsch πρὸς χρῆσιν μάλιστα τῶν Γυμνασίων ὑπὸ Θεμιστ. Σαλτέλη, καθηγητοῦ ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ, Ἐκδόται ἀδελφοὶ Σ. Νοτάρη. Ἐν Κωνσ[τά]ντιναι, τύποις Ι. Παλλαμάρη, 1893. Τομ. εἰς 8ον μικρὸν, σελ. 184. Τιμ. γρ. 14.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ τῆς γαλλικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων, ὑπὸ Γ. Μακρίδου, ἀκαδημαϊκοῦ ἄξιωματικοῦ, καθηγητοῦ κτλ. Ἐν Κωνσ[τά]ντιναι, 1893, τεύχος εἰς 16ον σελ. 256. Τιμ. γρ. 7.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΑΡΧΑΙΑ πρὸς τὸ γράφειν καὶ λαλεῖν γαλλιστί, ἦτοι θέματα ἐφηρμοσμένα ἐπὶ τῆς στοιχειώδους γαλλικῆς γραμματικῆς Γ. Μακρίδου, 1893, σελ. 140 τμ. γρ. 5.

Ὁ ἐπιθετικὸς ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ